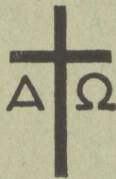

TARTU ÜLIKOOLI KOGUDUSE
EESTI PIHTKOND
1921—1931

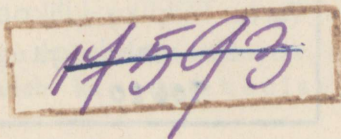
H. B. RAHAMÄGI

TARTU ÜLIKOOLI KOGUDUSE
EESTI PIHTKOND

1921—1931

H. B. RAHAMÄGI

TARTU 1931

A-7521₁₁.

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
70680

EESTIKEELSE AKADEEMILISE JUMALATEENISTUSED.

Peaagu Toomemäe veerel, ümbritsetud Ülikooli peahoone kahest tiibehitusest, seisab Ülikooli kirik, mille olemasolu on 1865. a. 9. juunil antud seaduse järele järgmiselt õigustatud: „Ülikoolil on oma evangeeliumi usu kirik kogudusega, mis koosneb peasjalikult ülikooli liigetest.“ (Seaduste Kogu XI a. I j. § 565). Nurgakivi pandi temale 9. sept. 1856. a. endise rootsi Maarjakiriku varemete kohal. 12. veebr. 1860. a. pühitseti see kirik. Sel päeval asus ka siia, oma uude jumalakotta, Ülikooli kogudus, mis asutati juba viis aastat enne seda, nimelt 2. dets. 1855. a. Ülikooli kogudus hargnes akadeemilistest jumalateenistustest. Esimese sellase pidas professor Theodosius Harnack, kes nende jumalateenistuste korraldajaks valiti.

Vanast rootsi Maarja kirikust kostsid jumalateenistused ka rootsi ja soome keeles. Uuest Ülikooli kirikust aga ainult saksakeelsed. Kogudusse pidid ju kuuluma Ülikooli liikmete perekonnad, ta pidi rahuldama ülikooli evangeelsete ringide usu- lisi tarbeid; need ringid olid aga tol ajal saksakeelsed.

1919. aastal saab ülikool Eesti ülikooliks. Mõnel pool kõneldi küll tol korral Ülikooli kiriku ümbermuutmisest mõneks instituudiks. Kuna aga hoone kord kirikuks määratud ja pühitsetud, temas Ülikooli kogudus jumalateenistusi edasi pidas, siis ei ole kiriku hoone ärakasutamise küsimus muuks otstarbeks tõsiselt üles kergitatud.

Küll aga oli nagu iseenesest mõistetav, et Eesti ülikooli ajal ülikooli kirikus tuleb ka eestikeelseid jumalateenistusi pidada.

Nagu omalajal 1829. aastal, nii ka nüüd, 1920. a., võetakse üles akadeemiliste jumalateenistuste korraldamise küsimus, seekord

juba eesti keeles, loomulikult usuteaduskonnas. Selle teaduskonnakogu koosoleku protokollist 23. sept. 1920. a. leiame:

Punkt 4. „Dotsent H. Rahamägi ettepanek eesti keelsete akadeemiliste jumalateenistuste korraldamise kohta Ülikooli kirikus.“

Otsus. „Teaduskond tunnistab väga soovitavaks eestikeelseid akadeemilisi ev. luth. usu jumalateenistusi Ülikooli kirikus ülikooli ringkondade usuliste tarviduste täitmiseks korraldada ja palub Ülikooli valitsust selleks võimalust muretseda. — Teaduskonna eesti keelt rääkivad liikmed on valmis jumalateenistuste pidamist oma peale võtma.“

See usuteaduskonnakogu otsus esitatakse juba järgmisel päeval tollekordse dekaani prof. J. Kõpp'u poolt Ülikooli Valitsusele, tuleb aga arutusele Ülikooli ajut. nõukogus alles 17. dets. 1920. a. Viivituse põhjuseks oli küll üldine poliitiline seisukord ning usuteaduskonna allesjäämise küsimus ülikooli juure.

Enne usuteaduskonna ettepaneku läbiarutamisele asumist Ülikooli Valitsuses (= ajut. nõukogus) saab ülikooli rektor 10. detsembril 1920. a. järgmise märgukirja üliõpilaste poolt:

„Tartu Ülikooli üliõpilaste ringkondades on mitmelt poolt avaldatud soov, et ülikooli kirikus saaks korraldatud eestikeelsed akadeemilised jumalateenistused. Nende soovivaaldatajate allkirju juurelisades on meil au Teid paluda tähendatud soovi teostamiseks kaasa aidata.

Harry Mora, stud. hist.

Otto Lellep, stud. math.“

Juurelisatud kolmel lehel leiduvad ligi 150 allkirja. Alla on kirjutanud muu seas: E. Kutsar, O. Lellep, S. Klaos, M. Põld, J. Aavik, B. Kuldvere, A. Anni, R. Sinka, H. Mora, Rutopõld, Alfred Koort, H. Oras, E. Ilus. Märgukirja esitamise teostamine läks välja kristlike üliõpilaste ringist; mõte ise oli pärit mujalt.

Aga ka usuteaduskonna dekaan ja liikmed „selgitavad asja seisukorda üleval pool“, mille tagajärjel usuteaduskonna

kogu 15. dets. 1920. a. vastu võtab oma endisele ettepanekule lisaks veel järgmise otsuse:

Punkt 3. „Eestikeelsete akadeemiliste jumalateenistuste korraldamine ülikooli kirikus“.

Tartu Ülikooli kirik.

Otsus. „Palutakse dotsent H. Rahamägit eestikeelseid akadeemilisi jumalateenistusi Ülikooli kirikus võimalust mööda korraldada.“

Ka see otsus saadetakse kohe edasi.

Alles nüüd arutab Ülikooli ajut. nõukogu, aga juba 17. dets. 1920. a., usuteaduskonna kogu ettepaneku läbi ja otsustab:

„Ülikooli kirikus eestikeelsete akadeemiliste jumalateenistuste pidamist võimaldada, vastavate kulude kohta eelarveid paluda, asja korraldamist usuteaduskonna hooldeks anda.“

Järgmise aasta semestri alul asub dots. H. Rahamägi oma ülesande teostamisele. Ta teeb usuteaduskonnale ettepaneku pidada eestikeelseid akadeemilisi jumalateenistusi esialgu kaks korda kuus, pärastpoole tarvidust mööda igal pühapäeval, milline ettepanek ka vastu võetakse. Jumalateenistuse peale minevate kulude katteks palub usuteaduskond Ülikooli Valitsuselt 1921. a. I poolaastaks krediiti kuni 15.000 marga suuruses, mida Ülikooli aj. nõukogu Ülikooli erisummadest ka määrab.

Vahepeal peab eestik. akad. jumalateenistuste korraldaja läbi-rääkimisi Ülikooli koguduse asetäitja õpetajaga, prof. O. Seesemanniga ja koguduse nõukogu esimehega, kiriku tarvitamise üle. Kogudus lükkab oma jumalateenistuste alguse kella 11 pealt kella 1/212 peale nõnda et eestikeelsed jumalateenistused võivad alata kell 10 e. l. Ka muis asjus lepiti ruttu kokku, nii organisti, kirikuteenijate tasu ja muude kulude katmise asjus.

Semester oli juba alanud. Üliõpilased ootasid eestikeelseid jumalateenistusi. Ka kõneldi eesti ülikooli ringes eestikeelsete ametitalituste tarvidusest, muu seas ka konfirmatsioonist. Aga ka kõik tarvilikud ettevalmistused olid lõppenud. Ja Estomihi pühapäeval, 6. veebr. 1921. a. kell 10 hom. peeti dotsent H. B. Rahamägi poolt esimene eestikeelne akadeemiline jumalateenistus. Altari leksiooniks oli 1. Kor. 13 p.; jutlus Mark. ev. 8, 31—37; 10, 32—34 üle. Üldse peeti jumalateenistusi 1921. a. esimesel semestril 17. Peale õp. Rahamäe pidasid jumalateenistusi: õp. J. Varik (3 korda); õp. Th. Tallmeister (1 k.); õp. E. Aksim (1 k.); dots. E. Tennmann (2 korda); dekaan prof. J. Köpp (1 k.) ja piiskop J. Kukk (1 k.). Teist akadeem. jumalateenistust, palvapäeval 16. veebr., süvendas üliõpilaste kaheliskvartett, Suure Reedest liturgilist jumalateenistust prl. Miina Hermani segakoor ja prl. Jõgi soololaul.

Kui tarvilikud need eestikeelsed akadeemilised jumalateenistused olid, näitavad juba need asjaolud, et 10. aprillist ala-

tes peetakse jumalateenistusi igal pühapäeval; osavõtjate poolt palutakse neid jätkata ka ülestõusmise pühade vaheajal; Suurel Reedel korraldatakse armulaud (osavõtjaid 28 is.) ja 2. mail algas

Prof. H. B. Rahamägi.

leeriõpetus (ülesse oli andnud endid 19 konfirmandi, enamikus üliõpilased).

Nendest nüüd, kes eestikeelsete akadeemiliste jumalateenistuste ümber koondusid, moodustati ka pea Ülikooli koguduse eesti pihtkond.

ÜLIKOOLI KOGUDUSE EESTI PIHTKONNA SAAMINE.

Mitmed eestikeelsetest akadeemilistest jumalateenistustest osavõtjad ei kuulunud Tartus teistesse kogudustesse. Nad pidid kuskile kogudusse astuma, kuna ette tuli juba nende perekondades üksikuid ametitalitusi. Oli ka olnud üks armulauateenistus ja leeriõpetust soovijad palusid eestik. akadeemiliste jumalateenistuste korraldajat neile seda anda. Kuhu kogudusse aga astuda? Millise koguduse kirikuraamatutesse ametitalitusi sisse kanda? Loomulik oli, et Ülikooli kogudusse ja selle raamatu-tesse. Oli ju Ülikooli kogudus selleks asutatud ja kogudusele sellepärast ka kirik ehitatud.

Juba 23. nov. 1920. a. oli tollekordne rektor, prof. dr. H. K o p p e l, pöördunud koguduse nõukogu esimehe, F. v. B r a d k e, poole eestik. jumalateenistuste korraldamise asjus, kus juures ta ka küsimuse ülesse tõstis ülikooli liikmete-eestlaste sisseastumise Ülikooli kogudusse. F. v. Bradke lubanud viimast küsimust kiriku nõukogus läbi arutada, kuna esimene kergelt lahendati. Kui mingisuguseid teateid ei järgnenud ja Ülikooli liikmete-eestlaste poolt küsimus korduvalt akadeemiliste jumalateenistuste korraldaja kaudu tarviduse pärast esile kergitati, siis palub rektor oma poole F. v. Bradke selgitamiseks: 1) milline on muutunud oludes vahet Ülikooli ja ülikooli koguduse vahel? 2) Kas võivad ka eesti keelt rääkijad ülikooli liikmed ülikooli kogudusse astuda? 1. märtsil 1921. a. läbirääkimiste puhul seletab kiriku nõukogu esimees F. v. Bradke, et kiriku nõukogu ettepanek kogudusse astumise kohta teoksil olevat ja esitatakse Ülikooli Valitsusele pea; arvab aga, et tuleks asutada k a k s k o g u d u s t, kuna riigi ja kiriku lahutamise Asutava Kogu poolt uus olukord loodud, ja palub uute koguduse liikmete ülesandmisega esialul kannatada. Nii on rektor väikesele lehekesele läbirääkimise tulemused kokku võtnud.

Kuid rektoril tuleb veel 14. III 1921. a. kirjalikult kiriku eestseisjale tema lubadust meelde tuletada ja temalt kiires korras kirjalikku vastust paluda. 17. märtsil 1921. a. saabub ometigi Ülikooli koguduse nõukogu esimehelt Ülikooli Valitsusele lubatud ettepanek, kuid hoopis uues suunas. Olgu nimetatud, et vahepeal oli Ülikooli kogudus ennast hakanud nimetama „Saksa Üli-

kooli koguduseks“ ja astunud Saksa praostkonna liikmeks. Esi-
tatud ettepaneku 7-es punktis öeldakse, millised vahekorrad oleksid
„asutatava eesti koguduse ja saksa ülikooli koguduse“ vahel, mis
varandusest kuulub Ülikooli Valitsusele, mis „Saksa“ Ülikooli ko-
gudusele. Ülikooli ajutine nõukogu seda ettepanekut ja kiriku-

Rektor prof. dr. med. H. Koppel.

nõukogu esimehe kirja omal koosolekul 22. märtsil 1921. a. läbi-
arutades otsustab sellepärast:

„1) Ülikooli koguduse nõukogult järele küsida, kus,
kunas ja kelle juures võivad ennast Ülikooli ev. luth. usu-
lised ülikooli liikmed, kelle emakeeleks eesti keel on, üli-
kooli koguduse liikmeteks astumiseks üles anda; 2) jä-

rele küsida: mispärast nimetab ennast Ülikooli kogudus Saksa ülikooli koguduseks, kuna ülikooli aktide järele on olemas ainult üks ev.-luth. usuliste ülikooli liigete ülikooli kogudus, ilma rahvuse ehk keele poolest vahet tegemata; 3) ev. luth. konsistooriumilt järele küsida, mis põhjusel on ülikooli kogudus saksa praostkonda arvatud, kuna see kogudus ülikooli ev.-luth. usuliste ülikooli liikmete jaoks asutatud, kelle enamuse keeleks praegu eesti keel on.“

Ülikooli rektori kiri-23. märtsist 1921. a. Nr. 2481 all on juba kategooriline. Kirjas tehtakse teatavaks Ülikooli aj. nõukogu otsus 22. märtsist ja palutakse temale teatada, „kelle poole ülikooli personali evang. lut. liikmed peavad pöörduma, et oma sisseastumisest ülikooli kogudusse teatada, niisamuti ka, kus kohal ja mil ajal nimetatud ülesandmiste vastuvõtmine järgnema saab.“ Seltsamal päeval pööratakse ka Konsistooriumi poole seletuse saamiseks ülikooli koguduse saksa praostkonda arvamise kohta.

Kirikunõukogu president F. v. B r a d k e teatab järgmisel päeval, et temal pühade pärast pole võimalik kohe vastust anda. Vastus järgnes aga siiski juba 30. märtsil 1921. a. Vastuses seletatakse, miks ülikooli saksa kogudus arvab paremaks kahe koguduse asutamist, ja teatatakse, millal ja kus need ülikooli personalist, kes saksa koguduse jumalateenistuslikust elust soovivad osa võtta, kogudusse võivad astuda. Kuidas aga nendega toimida, kes seda ei soovi, selle kohta ei võivat kiriku nõukogu omalt poolt ettepanekuid teha.

Juba 5. aprillil 1921. a. otsustab ülikooli nõukogu kiriku nõukogule teatada: „Et meil ainult üks ülikooli kogudus on, võib ülikooli valitsus sellel alusel läbirääkimisi pidada ainult selle üle, kuidas juba olemas koguduses eesti kui ka saksa emakeelega koguduse liikmed ühiselt oma usuliste tarviduste rahuldamist leiavad.“ Rektor küsib sellepärast omas kirjas 6. aprillist 1921. a. nr. 2702 all: Kas Ülikooli kiriku nõukogu on valmis sellel alusel läbirääkimisi pidama — või jääb tema oma endistele seisukohtadele. 16. aprillil vastab kiriku nõukogu nimel abipresident prof. G. L a n d e s e n, et kirikunõukogu on valmis „i g a s u g u s e l a l u s e l“ Ülikooli Valitsusega läbirääkimisi pidama, mis mõlemate poolte usuliste tarvete rahuldamisele viiks; kuid omalt poolt ei näe kiriku nõukogu teist teed, kui seda, mida ta kord nimetanud, s. o. ise-

seisva eesti koguduse asutamist. Kiriku nõukogu palub omalt poolt Ülikooli Valitsuselt ettepanekuid.

Kuna vahepeal jällegi uuesti ka suuliselt seisukordi on selgitatud ja kirikunõukogu oma vastutulelikkust kinnitanud, otsustab Ülikooli nõukogu 19. aprillil 1921. a.: Komisjon valida, kellel ülesandeks oleks ülikooli kiriku eestseisusega läbirääkimiseks alused kindlaks teha. Komisjoni liikmeteks valitakse ülikooli nõukogu poolt: rektor, usuteaduskonna dekaan ja prof. Rahamägi.

Vahepeal pöördus akad. jumalateenistuste korraldaja Ülikooli koguduse aset. õp. prof. O. Seesemanni poole, et viimane võimaldaks Ülikooli liikmete juures ettetulnud ametitalituste sissekandmist vastavatesse kirikuraamatutesse, mis kirikuseaduse järele peab sündima kohe peale ametitalitusi. Ka olid 72 Ülikooli õppejõududest ja üliõpilastest-eestlastest soovi avaldanud Ülikooli kogudusse astuda, Ülikooli kog. õpetaja aga neid saksakeelsetesse kirikuraamatutesse omapead ei teadnud kanda. Akad. jumalateenistuste korraldaja palub 29. apr. 1921. a. Ülikooli Valitsuselt juhatusi, kuidas temal toimida tuleb. Selsamal päeval otsustab Ülikooli nõukogu:

„Ülikooli koguduse nõukogule ettepanna, korraldust teha, et prof. Rahamägi poolt korraldatud eestikeelsete akadeemiliste jumalateenistustega ühenduses olevad kiriklikud ametitalitused, koguduse liikmeteks ülesanded võiksid vastavatesse kirikuraamatutesse kantud saada ja volitatakse enne valitud komisjoni eesti emakeelega ülikooli liikmete poolt usuliste tarviduste täitmise võimaldamiseks sammusid astuda.“

30. aprillil 1921. a. nr. 3355 saadetakse see otsus rektori poolt Ülikooli koguduse juhatausele kiires korras vastavate korralduste tegemiseks ja sellest Ülikooli Valitsusele teatamiseks. 7. mail 1921. a. nr. 16. all teatab F. v. Bradke kiriku nõukogu nimel ja ülesandel, et professor Rahamägi poolt nii ettevõetud ametitalituste registreerimiseks kui ka koguduse liikmeks astumise teadaandmise vastuvõtmiseks ja ülikooli kirikuraamatutesse sissekandmiseks takistusi pole.

Vahepeal olid aga, kujunenud asjaoludele vastavalt, omal käel eestlased Ülikooli kogudusse astuda soovijad ennast korraldama hakanud; ka pidas Ülikooli koguduse uuestikorraldamiseks vastav

komisjon oma esimese istangu; ja kuna viimaks, pikkade läbirääkimiste järele, võimalus oli avanenud eestlastel Ülikooli kogudusse astuda, algas ka kohe viimaste poolt oma pihtkonna korraldamine.

Juba 24. aprillil 1921. a., pärast vastavaid nõupidamisi rektoriga ja ära kuulates piiskopi arvamisi, kuulutab prof. R a h a m ä g i 8. maiks ülikooli koguduse eesti pihtkonna korraldamiskoosoleku välja. Teadaanne korraldajate poolt 1., 5. ja 8. mail; 5. mail piiskop J. K u k k ' e poolt, kes jumalateenistust pidas. Ülikooli Valitsus oli selleks lubanud Ülikooli peahoones ruumid.

Ex a u d i p ü h a p ä e v a l, 8. mail kell 1/2 12 p. astuski see koosolek kokku aud. nr. 3. Päevakorras oli:

1) jumalateenistuste korraldamine suvel ja jumalateenistuste korraldajad;

2) liikmemaksu äramääramine;

3) valimised (ajutine esindus, revisjoni komisjon, saadikud);

4) muud läbirääkimised.

Kuna sellel koosolekul eesti pihtkonna liikmeks endid lõpuliikult paljud üles andsid, pihtkonna asutamisetahet kinnitasid ja vastavad organid valiti, otsustas eesti pihtkonna komitee 2. nov. 1930. a. ühel häälel seda päeva, 8. maid 1921. a., eesti pihtkonna asutamispäevaks arvata.

EESTI PIHTKONNA KINDLUSTAMINE.

Pühapäeval, 8. mail 1921. a. oli auditooriumi nr. 3 kokku tulnud koosolekuks 52 täisealist evang. luteri usulist liiget. Peale sissejuhatava seletuse andmist prof. k. t. H. B. Rahamägilt otsustatakse: eesti pihtkonna korraldus läbi viia. Ajutisse pihtkonna komiteesse valitakse: esimeheks rektor prof. H. K o p p e l, laekahoidjaks dr. A. S c h u l z e n b e r g, kirjatoimetajaks prof. O. S i l d, kandidaatideks õp. J. V a r i k ja stud. G. R u t o p ö l d. Kirikupäeva saadikuteks: rektor H. K o p p e l ja kuraator P. P ö l d; revisjoni komisjoni: van. adv. K. G r a u ja cand. math. M. K o i k. Määratakse veel kindlaks kogudusse sisseastumise ja liikmemaks, ametitalituste tasud; pühapäevaste ja õhtuste jumalateenistuste algus (kell 10 h. ja pool 7 p. l.). Otsustatakse suve vaheaegadel jumalateenistusi mitte pidada omal kirikus; ametitalituste puhul sel korral tuleb kokku leppida ülikooli

koguduse ja ühe koha peal viibiva eesti koguduse õpetajaga. Peale selle võetakse teatavaks, et kirikus on reserveeritud kuni alglaulu lõpuni toolid vastu kantslit ülikooli õppejõududele ja koguduse nõukogu ning pihtkonna komitee liikmetele ning nende perekondadele, parempoolne koor, kantsli vastu, aga üliõpilastele. Sellele asutamisprotokollile on allakirjutanud koosoleku juhatajana H. B. Rahamägi, protokollijana Rutopõld, koosolijatest J. Varik, O. Sild ja A. Schulzenberg. Personaalraamatu järele on näha, et eesti pihtkonda olid astunud järgmised isikud ühes perekondadega: H. B. Rahamägi, H. L. Rahamägi, O. Sild, J. Varik, A. Sildnik, A. ja J. M. Ainson, A. Schulzenberg, J. Leidig, F. Wihwelin, K. Grau, A. Kusik, G. Rutopõld, A. Tammik, R. Mark, V. Viks, K. Niggol, J. ja H. Sepp, R. Tamm, P. Põld, E. Rosenthal, S. Talvik, J. Imelik, F. Puksov, M. Kampmann, E. Pettai, H. Veinart, J. Jõgi, M. Liblik, H., P. ja L. Koppel, J. Tauts, K. Wilhelmson, V. Tubin, J. Kenkmann, F. Tiedemann, J. Uluots, H. Jaakson, M. J. Eisen, M. Koik, A. Lüüs, E. Sokk, M. Simon, A. Freiberg, H. Tiedt (sisseastumise, sissetulnud kirikutähtede ja sissekandmise järjekorras). Üldse oli üles andnud endid 97 isikut, kelle kirikutähed ülikooli kog. a.-õ. prof. Seesemann väljanõudis ülikooli kogudusse.

21. mail 1921. a. peeti pihtkonna korrald. komitee esimehe koosolek, millest jumalateen. korraldajana osa võtka ka õp. Rahamägi. Tehakse rida otsuseid pihtkonna korralduseks, jaotatakse ametitalituste maksud osadesse, otsustatakse liikmemaksmise aega arvata leeriajast peale, vabastatakse üliõpilased ametitalituste maksudest osaliselt, kuid liikme maksust aga mitte, määratakse piiskop J. Kukk'e õnnistamise puhuks Ülikooli koguduse eesti pihtkonna esitajateks prof. O. Sild ja H. Rahamägi, niisamuti piiskopi ametiristi muretsemiseks summa. Peale selle esitab prof. Rahamägi esimese aruande eestikeelsetest akadeemilistest jumalateenistustest ja pihtkonna seisukorrast, kui ka segakomisjoni tööst, mis Ülikooli Valitsuse ettepanekul moodustatud Ülikooli ja koguduse esitajatest.

See segakomisjon, kuhu kuulusid Ülikooli Valitsuse poolt rektor H. Koppel, usuteaduskonna dekaan J. Kõpp ja akad. jumalateen. korraldaja prof. k. t. H. B. Rahamägi, Ülikooli koguduse poolt koguduse nõukogult volitatud isikud: asepresident professor G. Landesen ning professorid A. v. Bulmerincq

ja A. v. Stromberg, pidas rea istanguid, nimelt 6., 11., 26. ning 30. mail 1921. a. Neil istanguil peeti nõu, kuidas tekkinud oludes Ülikooli kogudust juriidiliselt nõnda korraldada, et koguduse mõlemad ringid, nii eesti- kui ka saksakeelsed, võiksid omas usulistest tarvidustes kõige paremini rahuldatud ja otstarbekohaselt korraldatud saada.

Juba esimesel koosolekul, 6. mail deklareerib kohe alguses nõukogu esimehe abi prof. Landeseni, et korraldus on tehtud soovijate vastuvõtmiseks ülikooli kogudusse, rahvuse peale vaatamata. Selle peale otsustatakse muuta Ülikooli saksa praostkonna külge liitumise akt, mille otsuse täideviimise oma peale võttis koguduse nõukogu. Juba eelpool tähendasin, et vahepeal oli Ülikooli kogudus astunud saksa praostkonda, mille kohta Ülikooli aj. nõukogu nii koguduselt kui ka Konsistooriumilt seletust nõudis. Konsistoorium oligi 7. apr. 1921. a. Ülikooli Valitsusele teatanud, et pärast saksa praostkonna asutamist kirikupäeva poolt 15. okt. 1920. a. ja Ülikooli koguduse vastavat otsust 6. jaan. 1921. a. arvas Konsistoorium teda saksa praostkonna liikmeks. Huvitav on selle konsistooriumi kirja lõpuosa:

„Tartu Ülikooli koguduse kuulduvus saksa praostkonda ei tähenda aga Konsistooriumi arvates mitte seda, et kogudusel mitte kohustust ei oleks terve ülikooli hingeliste ja vaimliste nõuete eest kiriklikult hoolitseda, soovijaid Ülikooli koguduse liikmeteks vastu võttes, nendele tarvidust mööda emakeeles jumalateenistust pidades ja nende juures ametitalitusi täites.“

Säilinud on ka piiskop J. Kukk'e pikem huvitav kiri selles asjas Keilast 17. III rektori nimele. Piiskop kirjutab põhjalikult Ülik. kog. saksa praostkonda astumisest. Peale Konsistooriumi sellekohast otsust olla tema dotsent Rahamäelt teateid saanud Eesti koguduse asutamise kavatsustest, tahtnud asja veel uuesti Konsistooriumis arutusele võtta, jätnud selle nõuga sekretäri v. Bodisco poolt temale saksa praostkonda astumise teatelehe alla kirjutamata oma tuppa lauale, et Ülikooli kogudust kuni asjaolude selgituseni välja jätta. Sekretär olla nad pärast tema äraõitu laualt võtnud ja asepresidendi dr. Akeli alla kirjutada lasknud, kellel aimugi pole olnud, mispärast need lehed allakirjutamata jäänud. Piiskop teatab aga kindlasti, et Ülikooli kogudus on kõikide evangeelsete ülikooli liikmete usuliste tarvete rahul-

damiseks asutatud, ta peab ka tingimata arvestama muutunud oludega, ning, viimaks, et Ülikooli koguduse Saksa praostkonnast väljaarvamiseks mingisuguseid takistusi pole, ja loomulikult peab see sündima. Sellekohase otsuse tegigi segakomisjon ühel hääl, kohe oma istangute algusel.

Piiskop Jakob Kukk.

Edasi otsustab aga segakomisjon, et pihtkonnad võivad kuuluda mitmesugustesse praostkondadesse, kuna kogudus tervikuna alluks otsekohe piiskopile rsp. evang. lut. kiriku keskvalitsusele. Esialul kavatsetakse ülikooli koguduses asutada 2 pihtkonda:

eesti ja saksa. Üksikute pihtkondade õpetajad valitakse vastavate pihtkondade poolt, loetakse kiriklikus elus ja ametitalitustes omavahel üheõiguslisteks, kuna „väljaspool, nagu näit. läbikäimises Ülikooli Valitsusega, on ametlikuks õpetajaks ja koguduse esitajaks eesti pihtkonna õpetaja“ (punkt 4), kes „peab usuteaduskonna liige olema (prof., prof. k. t. või dotsent); hädakorral võib ka väljaspool usuteaduskonda seisvat isikut (endine prof., eradotsent jne.) õpetaja ametisse valida, kuid niisugusel korral on ametisse seadmise juures usuteaduskonna heakskiitmine tarvilik“ (punkt 6). Järgnevad korraldused pihtkondade komiteede ja pihtkonna täiskogude kohta, kes pihtkondade sisemisi asju ajavad; üldkoguduse ja selle nõukogu kohta, kes ühiste asjade korraldamiseks (ühised ruumid, inventaar, kiriku tarvitamise kord). Kiriku nõukogust võtab „kumbki pihtkond proportsionaalselt, vastavalt oma liikmete arvule, osa, misjuures aga peab kumbki pihtkond vähemalt kolme kirikunõuniku läbi esitatud olema“ (p. 9); nõukokku valitavate kandidaatide nimed seavad üles vastavate pihtkondade komiteed. Kumbki pihtkond peab kirikunõukogu juhatuses esitatud olema (punkt 11). Igale pihtkonnale jääb pihtkonna lõpetamise puhul tema rsp. tema osa muretsetud asjadest ja varandusest, kuna „senise varanduse tarvitamine ilma ühegi tingimisteta või kitsendusteta mõlemale pihtkonnale vaba on ja ühisele kogudusele kuulub“ (punkt 13). Professorite Strombergi ja Rahamägi poolt koostatakse nimestik, mille järele senisest varandusest siiski juba saksa pihtkonnale ajaloolise väärtusega tähtsad asjad tema päralt olevateks arvatakse ja koguduse lõpetamise puhul lõpulikult tema omanduseks läheksid. Need on: 4 õpetaja pilti, 4 armulaua riista, 1 ristimise vaagen, 3 altari ja kantsli katet (must, valge, punane), 4 saksakeelset raamatut, mis jumalateenistusel tarvitusel. Sellega ühineb ka segakomisjon. Viimaks oleks segakomisjoni otsustest nimetada, et nende aluste muutmist või kaotamist koguduse koosoleku otsuse läbi „on võimalik ainult vastava pihtkonna komitee nõusolekul ette võtta“ (punkt 12). Kokkulepe ise aga tuleb Ülikooli koguduse ja Ülikooli Valitsuse poolt ratifitseerida ning peale selle Haridusministrile heakskiitmiseks ja kiriku keskvalitsusele kinnitamiseks esitada.

Need, segakomisjonipoolt maikuu 1921. a. väljatöötatud alused moodustavad veel tänapäevalgi Ülikooli koguduse eripõhikirja iseäraldused ja on tema korralduses põhjaneva tä-

hendusega. Nad kiidetakse heaks üheltpoolt koguduse täiskogupoolt 12. juunil 1921. a. ühel häälel, millest 13. juuni kirjaga kirikunõukogu president F. Bradke Ülikooli Valitsusele teatab; teiselt poolt Ülikooli nõukogu poolt 17. juunil 1921. a. § 11 all, kes otsustab „väljatöötatud lepingu esitada Haridusministrile heakskiitmiseks ja kinnitamiseks ülemale kirikuvalitsusele.“ Sellekohasele Ülikooli Valitsuse esitisele 29. juunist 1921. a. nr. 4918 on teaduse ja kunsti osakonna kirja kohaselt 30. juunist 1921. a. nr. 31288 Haridusminister peale kirjutanud järgmise resolutsiooni:

„Olen nõus. 30. VI. 21. H. Bauer“.

Ülikooli nõukogu võtab selle omal koosolekul 2. juulil 1921. a. teatavaks ja otsustab eelnõu saata viimasesse instantsi — Ev. lut. usu konsistooriumi — kinnitamiseks. Konsistoorium 22. juulil 1921. a. nr. 5084 teatab Ülikooli Valitsusele, et ta omal koosolekul 14. juulil 1921. a. otsustas Ülikooli koguduse saksa praostkonnast välja arvata, Ülikooli kogudusse eesti pihtkonda asutamiseks sisseastujatele liikmetele kohe hääleõigus lubada, et selle läbi pihtkonna asutamise juriidiline külg võiks lõpule viidud saada; erimäärused aga, mis Ülikooli koguduse korraldamise kohta käivad, ja mis üldkiriku põhikirjast erinevad, tulevad välja töötada ja Konsistooriumi kaudu Kirikupäevale kinnitamiseks esitada. Muuseas teatakse, et esialul tuleb koguduse õpetaja ja koguduse teiste organite valimisel käia kiriku põhikirja järele. Prof. O. Silla, ettepanekul, keda nõukogu on palunud ettepanekuid teha, võetakse 16. aug. 1931. a. Ülikooli nõukogu istangul Konsistooriumi kiri teatavaks ja edaspidiste sammude astumiseks koguduse pihtkondade autonoomsuse juriidilise aluse saavutamiseks pikendatakse endise segakomisjoni volitusi.

Nende Haridusministri ja Konsistooriumi kirjadega oli Ülikooli koguduse eesti pihtkonna olemine kindlustatud ja kinnitatud. Jäi veel järele täita mõnd formaalset nõuet.

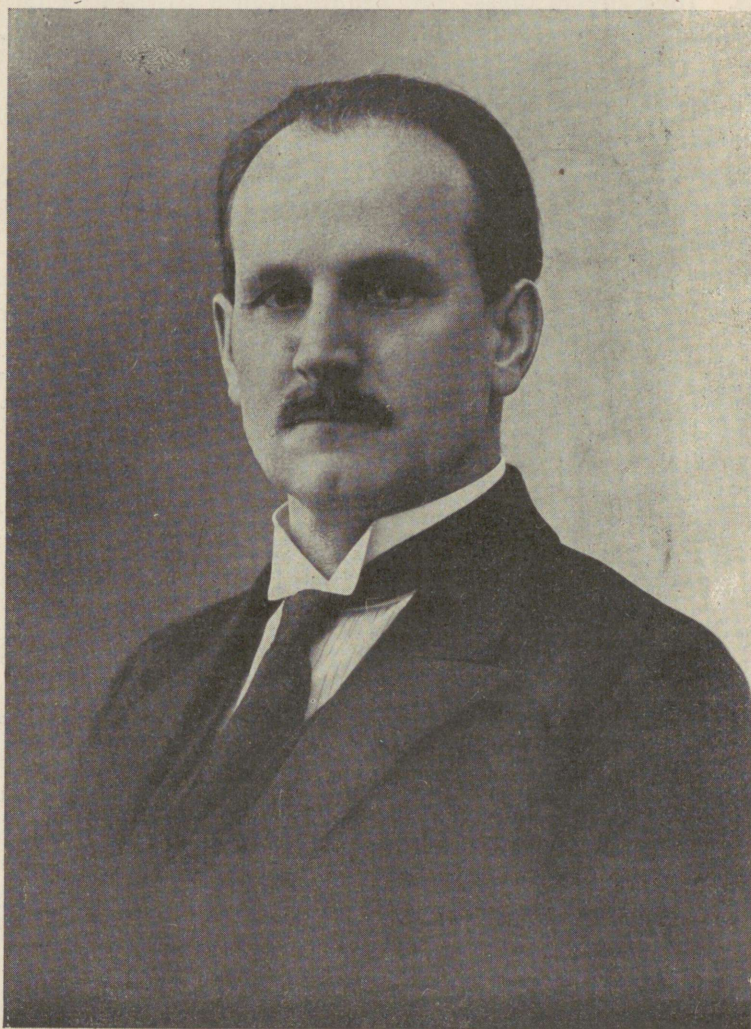
EESTI PIHTKONNA KUJU LÕPLIK VÄLJAARENEMINE.

1921. aasta kevadel lõppesid jumalateenistused trinitatise-pühaga; sügisel algasid nad esimesel pühapäeval septembris. Ka see sai edaspidiseks traditsiooniks. Suve vaheajal sündis eespool kirjeldatud pihtkonna kindlustamine. Septembri alul saab usu-teaduskond kirja Konsistoriumilt, kus tähelepanu juhitakse Üli-kooli koguduse erilisele seisukohale teiste koguduste keskel, selle tõttu „on tarvilik, et sellekohased määrused põhjalikult saaksid välja töötatud ja kirikupäevale kinnitamiseks ette pandud“. Kiri oli üksikasjalikuks vastuseks usuteaduskonna küsimusele Ülikooli koguduse ettevõetava korraldamise asjus. See kiri tuleb sega-komisjoni koosolekul 22. sept. 1921. a. arutusele ja siis otsustatakse seda juhtnööriks võtta ning esialgu valida ühine kirikunõukogu üldisel täiskogul. Täiskogu tuleks kokku 9. okt. 1921. a.

Enne koguduse peakoosolekut peeti eesti pihtkonna koosolek. Sellel koosolekul avaldatakse mõtteid nõukogu liikmete arvu üle ja tähendatakse ära valimise alla tulevad kandidaadid. Pihtkonna sisemiste asjade ajamiseks valitakse pihtkonna komitee järgmises koosseisus: prof. P. Põld, prof. O. Sild, dots. J. Uluots, dr. A. Schulzenberg, prof. M. J. Eisen, kooliõp. C. Niggol ja prof. k. t. H. Rahamägi, keda koosolek prof. P. Põllu ettepanekul ühel häälel palub pihtkonna õpetaja kohuseid täita kuni iseseisva õpetaja valimiseni. Õp. Rahamägi on nõus neid oma peale võtma, kusjuures temale tema palve peale luba antakse ka väljaspoolt õpetajaid jutlustama kutsuda. Koosolek, mis võrdlemisi arurikas ja üksmeelne oli, volitab oma nõukogu ja pihtkonna komitee liikmeid pihtkonna lõplikku korraldamist täide viima.

See pihtkonna komitee jaotab 7. sept. 1921. a. koosolekul ametid omavahel järgmiselt ära: esimeheks prof. P. Põld, kes seda ametit vahetpidamata surmani on pidanud, abiks prof. Rahamägi, kirjatöimetajaks prof. O. Sild, abiks dots. J. Uluots, laekahoidjaks kooliõp. C. Niggol, abiks dr. A. Schulzenberg. Uute liikmete vastuvõtmine jäetakse õpetaja hooleks; iseäralistel juhtudel paneb õpetaja otsustamise komiteele ette. Vastu võtta tuleb kõigepealt neid, kes ülikooliga kuidagi ühenduses on ehk on olnud. Asetäitjale õpetajale määratakse kindel kuupalk — 2000 marka.

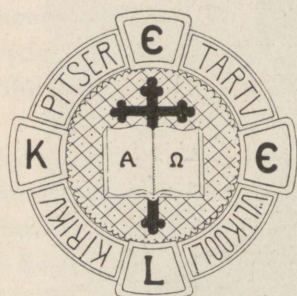
9. oktoobri 1921. a. täiskogu koosolekul, mis esimene ühine mõlemale pihtkonnale ja mis algab õpetajate O. Seesemani ja Rahamäe poolt peetud palvetega, valiti juhatajaks kuraator

Prof. dr. phil. h. c. et cand. theol. Peeter Põld.

P. Põld ja W. v. Roth. Sellel koosolekul, mis otsusvõimne, viidi pihtkondade jaotus läbi vastavalt juriidilistele nõuetele. Võetakse vastu ühel häälel Ülikooli koguduse kahte pihtkonda jaotamine, eesti ja saksa; valitakse 10-liikmeline nõukogu, 4-liik-

meline rev.-komisjon ja 4 kirikupäeva saadikut. Vastavalt pihtkonna liikmete arvule langeb nõukogu liikmetest eesti pihtkonnale 3, saksa 7 kohta; teised valimised määratakse ühetaolises suurus. Juba ennem ülesseatud kandidaatidest valitakse koguduse nõukokku eesti pihtkonnast: prof. O. Sild, prof. P. Põld ja dots. J. Ulloots, revisjonikomisjoni rektor H. Koppel ja ülikooli pearaamatupidaja K. Vilhelmsen; sinodi saadikuteks kuraator P. Põld ja dir. J. Varik. Selsamal koosolekul antakse teada, et saksa pihtkond kavatses astuda saksa praostkonda. Selle kavatsuse vastu ei räägita ja ta viidi ka pea täide. Eesti pihtkond kui ametlik allus otsekohe piiskopile. Koosolek avaldab veel soovi, et koguduse eri põhikirja väljatöötamisel tuleks mõlemate

Ülikooli kog. ja eesti pihtk. pitser.

moodustatakse eestseisus. Esimeheks saab prof. P. Põld, kes ka selles ametis surmani püsis, kirjatoimetajaks õp. H. Rahamägi. Abiesimehe, laekahoidja ja teise kirjatoimetaja kohta täitsid saksa pihtkonna esitajad. Nad moodustavad üheskoos koguduse eestseisuse. Veel määratakse ära ühiste ametnikude palgad, otsustatakse, et kumbki pihtkond kannaks poole ühistest väljaminekutest, niisamuti ka, et mõlemate pihtkondade õpetajad saaksid pastoraadis korterit. Kiriku tarvitamise eest võetavate tasumäärade väljatöötamine võetakse ette.

Nii raskelt kui Ülikooli koguduse uus korraldus tekkis, nii kergelt läks kog. uuele korrale üle. 1. detsembril, Ülikooli aasta-päeval, korraldab uuesti korraldatud kogudus piduliku jumalateenistuse. Tarvitusele on ta võtnud uued, kullasepp Bergi poolt kingitud pitserid. Need muudetakse 1924. a. praost N. Aunverdti poolt väljatöötatud kavandi järgi, mida Konsistorium kinnitab.

Edaspidine areng läheb juba lihtsalt ja kergelt. Peale teiste,

Ülikooli koguduse nõukogu, eesti pihtk. komitee ja rev. kom. liikmed.

Istuvad vasakult paremale: M. J. Eisen, pr. A. Tamm, J. Uluots, H. B. Rahamägi, pr. E. Oldekop, pr. J. Leidig, 2 rida: A. Schulzenberg, J. Kaart, K. Grau, E. Lukk, A. Aertis, M. Kampmann, J. Tauts. 3 rida: H. Sumberg, S. Pinding, H. Tiedt, A. Pähn, V. Tubin, J. M. Anson, E. Kalmus.

jooksvate küsimuste, on päevakorral kaks suuremat: oma õpetaja valimine ja pihtkondade autonoomsuse väljaarendamine.

Pihtkonna komitee koosolekul 12. veebr. 1922. a. otsustatakse õpetaja valimistele asuda. Peetakse kandidaatidega läbi-rääkimisi. Viimaks otsustab pihtkonna liikmete enamus senise õpetaja kohuste täitja kandidatuuri juure kindlaks jääda. Koguduse täiskogu koosolekul 28. mail 1922. a. ülikooli aulas, millest 208 koguduse hääleõiguslist liiget osa on võtnud, valitakse 202 häälega Ülikooli koguduse ametlikuks ja eesti pihtkonna õpetajaks prof. H. B. R a h a m ä g i, kuna 1 hääl maksvusetakstunnistatakse. Vastuhääli pole. (Saksa pihtkonna õpetajaks valitakse selsamal koosolekul õp. L u t h e r). Konsistoorium kinnitab ta ametisse 20. juunil 1922. a. ja piiskop introdotseerib 29. okt. 1922. a.

Selsamal täiskogu koosolekul, 28. mail 1922. a., võeti vastu õp. Rahamäe ja Seesemanni poolt väljatöötatud ja nõukogu poolt 26. aprillil 1922. a. ning pihtkondade poolt läbivaadatud meile juba tuntud alustel ülesehitatud Ü l i k o o l i k o g u d u s e p õ h i k i r i, mis kirikupäeva poolt 15. juunil 1922. a., kus seda Ülikooli koguduse poolt dots. J. Uluots ette kannab ja kaitseb, ühe väikese muudatusega kinnitatakse. Pihtkondade autonoomsus on selle põhikirja läbi kindlustatud. Usuühingute ja nende liitude seaduse vastuvõtmisega, riigi ja kiriku lahutuse tegeliku läbiviimisega, tuli see põhikiri v e e l k o r d läbi töötada, tarvilikud parandused ja täiendused teha ning vastu võtta. See sündis, pärast vastavaid eeltöid nõukogu ja pihtkondade koosolekul, täiskogu poolt 30. mail 1926. a. See põhikiri, mis erilistes korraldustes endistele alustele truuks jäänud, muidu aga üldkiriku poolt vastu võetud koguduste normaal-põhikirjale täiesti vastab, esitati Konsistooriumi kaudu Siseministeeriumile registreerimiseks. Pea järgnes kogudusele teade Siseministeeriumist:

„Siseministeeriumi otsusel 3. juulist 1926. a. on usuühing „Tartu ülikooli evangeeliumi luteri usu kogudus“ Siseministeeriumi Usuühingute ja nende liitude registrisse nr. 21 all sisse kantud. — Registreerimise toimetus nr. 549/1 1926. a.“

Selle põhikirja alusel teotseb praegugi Ülikooli kahepihtkonnaline kogudus, mis oma põhikirjaga ka teistele mitmepihtkonnalistele kogudustele on eeskujuks saanud.

Eesti pihtkonnale tähtsamatest üldkoguduse otsustest oleks mõned nimetada. Koguduse pastoraat antakse üle Ülikooli Valitsusele, kuna kogudusel enesel puudub jõud teda kaheks õpetajakorteriks ümber ehitada, tingimusega, et Ülikool teostaks vastava ümberehituse, kannaks edaspidi maja ülevalpidamise kulud, teeks remondid ja kindlustaks õpetajatele korterid (peakoos. otsus 28. maist 1922. a.). Vastav kokkulepe Ülikooli Valitsusega kiideti Haridusministri ja Riigikontrolöri poolt heaks ja astus jõusse. Praegu maksavad pihtkonnad oma

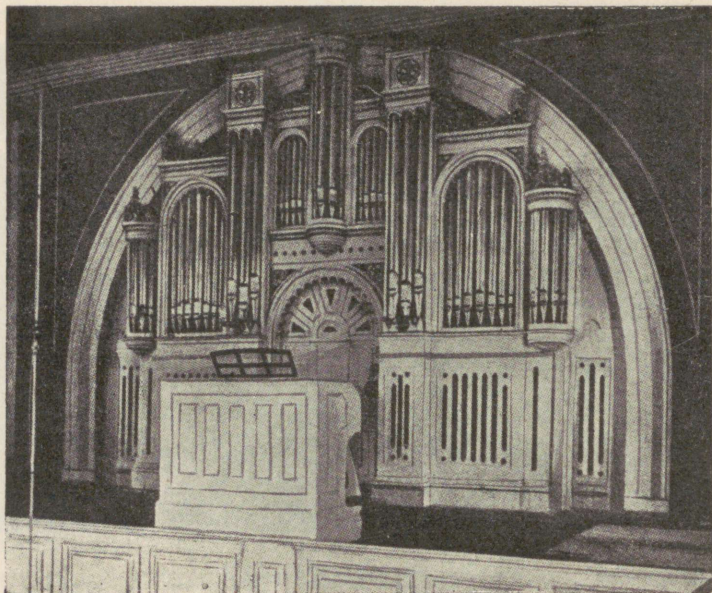
Ülikooli koguduse pastoraat.

õpetajate korterite eest üüri üldiste riikliste normide järele. 1923. a. alguses määratakse juba nõukogu liikmete arvuline suhe 4:6 peale, viiakse läbi elektri sisseseade uuendamine ja täiendamine ning orelele mootori ehitamine. Elektri valgustuse sisseseade kulud tasus pärastpoole Ülikooli Valitsus. Ka teeb Ülikooli Valitsus 1926. aastal kirikus ja pastoraadis põhjaliku remondi. Palju muret nõudis oreli põhjalik ümberehitus, mis orelimeister H. Kolbe prof. A. Topmani ja organist O. Freymuthi kavandite järele tegi ja mis ligi 1½ miljonit marka maksma läks. Tänu just ka Eesti pihtkonna liikmete agarusele, pihtkonna õpetaja poolt härra Riigivanemalt ja Kultuurkapitalist hangitud suurematele toetussummadele, ja koguduse liikmete ohvrimeelsusele suudeti kõik võlad 1930. aastaks tasuda. Iseäranis tuleb tänuga

meelde tuletada pihtkonna komitee ja oreli komisjoni liikme kol. S. Pindingu agarust ja muidugi ka tollekordse organisti O. Freymuthi suurt huvi asja vastu. Orel pühitseti Cantate pühapäeval, 2. mail 1926. a. Orelil on 3 man., 52 reg., 3041 vilet.

1926. a. peale tarvitatakse Ülikooli kirikut ühes tarviliku aparaadiga usuteaduskonna üliõpilaste poolt proovijutlusteks, korrapäraselt igal neljapäeval peale lõunat. See asjaolu, kui ka riigi ja kiriku tegelik lahutus ning koguduse uue põhikirja läbi tingi-

Ülikooli kiriku orel.

tud olukord nõuab Ülikooli Valitsusega vastastikkuste vahekorade selgitamist. Sellekohane märgukiri esitatakse koguduse nõukogu ja juhatuse esimehe P e e t e r P õ l l u poolt 2. juunil 1927. a. Ülikooli Valitsus arutab läbi küsimuse omal koosolekul 4. nov. 1927 ja nimetab ettepaneku tegemiseks k o m i s j o n i, kuhu valitakse Ülikooli poolt rektor K o p p e l, prorektor K õ p p ja dekaan U l u o t s. Kogudust palutakse komisjoni 3 esitajat saata. Ülikooli koguduse juhatuse omalt poolt valib nimetatud komisjoni prof. P. P õ l l u, van. adv. W. H a r t m a n n i ja õp. H. B. R a h a m ä e. Komisjon ei ole veel oma tööga lõpule jõudnud.

Selsamal 1927. aastal, mil kogudusel tuli uuesti registreeritud

põhikirja alusel töötada, määratakse nõukogu liikmete arv 12 peale. Vastavalt pihtkonna liikmete arvule, on sest ajast peale mõlemast pihtkonnast 6 nõunikku. See suhe on seni püsinud.

Kogudusel tuli üle anda 1928. a. pärast vastavat Riigikohtu põhimõttelikkude seletust koguduse personaalraamatud, kuna koguduse õpetajad ei ole perekonnaseisu ametnikud. Kogudustele tehti tarvilikud ära kirjad.

Viimaks oleks nimetada juhatuse 27. sept. 1929. a. ja nõukogu 17. jaan. 1930. a. otsustest: ettepanek kiriku põhikirja muutmise kohta, muuseas ka selles mõttes, et vaielusi ei tekiks ülikooli koguduse mõlemate pihtkondade kirikupäeva saadikute hääleõigusluse kohta. See muutmissettepanek tuleb arvatavasti 1931. a. kirikupäeval otsustamisele.

Ka kõikidest muudest ühistest ettevõtetest võtab eesti pihtkond suure esimese armastusega osa, olgu see kiriku korrashoidmisest, jumalateenistuste kavade kindlaksmääramisest, inventaari (kirikuteenijate üliriiete, uue vaiba, laudade jne.) muretsemisest, korjanduskarpide ülesseadmisest kiriku (14. märtsi 1926. a. otsusel — korjanduskarbid kiriku, keskkassa, sise- ja välismisjoni heaks; eesti pihtkonna poolt tuli sellele lisaks korjanduskarp vaestele). Ka teiste koguduste muredest ja üldkiriku elust võetakse jõudu mööda osa, vastavalt Kristuse käsule „a r m a s t a g e ü k s t e i s t.“

Pihtkonna täiskogu ja komitee koosolekutel on rohkeid pihtkonna ellu kuuluvaid, eelarvega seotud asju arutusel olnud. 13. veebr. 1924. a. otsustab pihtkonna komitee õpetaja ettepanekul pihtkonna laulukoori ellu kutsuda ja selles asjas hr. H. V a l k'iga läbirääkimistesse astuda, kes ka koori asutamise tasuta oma peale võttis ja suure andumusega koori juhatas. Siit arenes pärastpoole koguduse lauluselts „Cantate Domino“ välja. Piiskopile saadetakse tema ameti juubeli puhuks aadress. 27. III. s. a. jätab pihtkond oma õpetaja tema ministriks saamise puhul kohale edasi. 31. mail määrab pihtkond Tallinna Pauluse kiriku ehitamise heaks viie aasta jooksul à 5000 marka, mis ka ära saadetakse, ning võtab usupuhastuse juubeli korraldamistöödest osa; sellekohases komisjonis töötavad proua E. Rahamägi, prl. M. Liblik, J. Albrecht-Aunver, dir. V. Tubin ja prof. Rahamägi. 29. nov. 1924. a. korraldatakse Konsistoriumi poolt määratud kirjalik hääletus kuulsa „protestantismuse vaimule vastavas mõttes“ mahakustutamise või

allesjätmise asjus. 1925., 1926. a. kuulub pihtkonna komitee jõud uue oreli ehitusekulude katmise peale minevate summade hankimiseks; arutatakse koguduse uut põhikirja. Pihtkonna täiskogu koosolek 13. nov. 1927. a. vabastab ühel häälel õpetaja perekonna-seisu registreerimise ametniku kohuste täitmisest, mille järele

Nõukogu esimees prof. J. Uluots.

tulid üle anda meetrika raamatud. Kõikidest pihtkonna kirikuraamatutest valmistati ära kirjad. Kol. P i n d i n g u ettepanekul otsustab pihtkonna täiskogu 17. märtsil 1929. a. nõus olla jumalateenistuste edasiandmisega Ülikooli kirikust raadio kaudu. 20. aprillil 1929. a. pihtk. komitee koosolekul tõstab pr. dr. A. T a m m oma s u r n u a i a muretsemise küsimuse üles. Ollakse nõus. Vastav

palvekiri esitatakse õpetaja poolt linnavalitsusele ja selgitatakse surnuaia saamise võimalusi. Viimaste teadete järele on oma surnuaia saamine kindel, tuleb ainult ära oodata linna planeerimise komisjoni tööde lõpuleviimist. 1. sept. 1930. a. kaotab pihtkond surma läbi oma ja nõukogu esimehe, kelle asemele valitakse 2. nov.

Pihtkonna esimees dir. **V. Tubin.**

1930. a. prof. J. U l u o t s; seni täitis pihtkonna esimehe kohuseid abiesimees kol. S. P i n d i n g. 17. aprillil 1931. a. valitakse prof. J. U l u o t s koguduse nõukogu koosolekul esimeheks edasi, kuna pihtkonna esimeheks pihtkonna komitee istangul selsamal päeval dir. V. T u b i n valitakse.

Viimaks oleks nimetada, et pihtkonna komitee 2. nov. 1930. a.

otsustab pihtkonna 10 a. mälestuspäeva piduliku pühitsemise, valides 14. veebr. 1931. a. eeltööde tegeviseks komisjoni koosseisus: proua dr. A. Tamm, kol. S. Pinding ja õp. Rahamägi, koopteerimise õigusega.

Ei tahaks ära märkimata jätta, et pihtkond ja selle komitee suure innuga nii pihtkonna enese kui ka teiste koguduste elust osa võtab. Õpetaja ettepanekul ollakse kohe valmis erifonde asutama: ristimise vaagna, armulaua riistade, altari ümberehitamise, orel, vaipade fondid. Ollakse nõus 17. apr. 1931. a. pihtkonna komitee liikme proua dr. A. Tamme poolt pihtkonna komitee istangul algatatud toetusfondi asutamise ettepanekuga. Korraldatakse 1930. a. kiriku 70 a. ja koguduse 75. a. mälestuspäevi. Võetakse osa maksudest Tartu Misjoni Seltsile kui ka Tartu koguduste vahelisest büroo tegevusest, kus pihtkonna esitajaks oli laekahoidja H. Tiedt.

Kõige selle juures tuleb noorel väiksearvulisel pihtkonnal teha suuri majanduslikke jõupingutusi, mis tihti imelikul viisil suure õnnistusega on. Pihtkonna laekahoidjad C. H. Niggol ja H. Tiedt on palju hoolt ja ennastsalgavat tööd üles näidanud. 16. aug. 1927. a. tuli Ülikoolile hakata maksma õpetaja korteri eest üüri; rasked majanduslikud ajad andsid siin ka ennast tunda. Oleme majanduslikult välja tulnud ainult võrdlemisi kõrge liikmemaksu tõttu, mille alammäär on 5 krooni. Pihtkonna täiskogu koosolekul 15. märtsil 1931. a. otsustatakse laste pealt, kellel pole iseseisvat teenistust ja kes vanemate juures elavad, võtta liikmemaksu alammäärana 1 kr. Ka on võimaldatud seda maksu osadekaupa maksa.

Oleks veel tähendada, et pihtkond omal peakoosolekul 15. märtsil 1931. a. otsustas ühel häälel liikmemaksu võlgnevate kohta paluda pihtkonna komiteed käia koguduse põhikirja § 55 järele, arvestades võlgniku seisukorraga. Selle järele tulevad kustutada need liikmed koguduse liikmete nimekirjast, kes oma maksukohustusi kolme viimase aasta eest ei ole täitnud ega enesest mingit märku pole andnud. Pihtkonna komitee ise, rsp. volitades õpetajat, on ikka vabastanud liikmemaksu maksmisest kas osaliselt või täielikult neid, kellel pole võimalik olnud seda tasuda. Seesamane täiskogu võtab ühel häälel koguduse § 42 tõlgitsemise kohta vastu järgmise otsuse: „Volitada pihtkonna komitee esimeest kutsuda nõukogu ja pihtkonna komitee koosolekule liikmete asemele, kes nõukogu rsp. pihtkonna komitee koosolekutelt põhjuseta järgi-

mööda kolm korda puudunud, vastavad kandidaadid liikmetena asemele.“ See otsus hakkas maksma järgmise nõukogu ja pihtkonna komitee istangutega 17. apr. 1931. a. Viimastel istangutel on läbi vaadatud ka kiriku kodukorra kava.

Ei ole võimalik kirjeldada kõiki seda tööd, mida pihtkond ise peakoosolekutel ja oma esitajate läbi komitees ning komisjonides teinud, niisamuti ka kõiki neid otsusi oma enesearengu kui ka osavõtmise kohta teiste koguduse elust ja üldkiriku ülesannetest, millesse viimasesse suure arusaamisega on suhtunud. Võib aga üldiselt ütelda, et kõige selle töö juures on pihtkonna komitees ja nõukogus, kui ka kõikides komisjonides ja ettevõtetes haruldane üksmeel, sõbralikkus ja armastus valitsenud. Olgu see heaks täheks pihtkonna edaspidisel arengul ja korraldamistöödel.

„Ametid on mitmesugused, aga seesama Issand. Ja teod on mitmesugused, aga seesama Jumal, kes kõik kõikide sees teeb“
(Paulus 1. Kor. 12, 5. 6).

EESTI PIHTKONNA KIRIKLIK ELU JA SELLE AVALDUSED.

Eesti pihtkonna kui koguduse kiriklik elu väljendub pihtkonna ühistes jumalateenistustes, vanematele kui ka lastele ning noortele, vastastikuses hoolekandes, perekonna-õhtutes ja mõnesugustes teistes ettevõtetes.

Iga evangeelse koguduse südame tuksumiskohaks on ühised jumalateenistused. See oli ilus sissejuhatus, kui piiskop J. K u k k taevaminemise pühal, 5. mail 1921. a., teatas eesti pihtkonna asutamisekoosolekust 8. mail. Ühised jumalateenistused meile koduses ja armsas, puhtas ning vaiksas Ülikooli kirikus peavad olema nagu taeva lahtihoidjad üle meie, meie ümbruses, meie südametele, meie hinges. Kostma peab alati meie pihtkonnale taevaminemise püha rõõmusõnum: „Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal... Ja vaata, mina olen igapäev teie juures maailma otsani“ (Matt. 28. 18. 20).

Pihtkonna asutamisest saadik on eesti pihtkond korralikult pidanud oma jumalateenistusi. Ainult ükskord, uue oreli

ehitamise puhul jaan. 1926. a., tuli neid katkestada. Olime ka tol korral Pauluse koguduse külalised avaras Pauluse kirikus. Jumalateenistused algavad esimese pühapäevaga septembris ja lõpevad trinitatise pühaga. Suve vaheajal on seniajani jumalateenistused ühised olnud Pauluse kogudusega Pauluse kirikus, niisamuti ka kantselei toimingud Pauluse koguduse kantseleis.

Jumalateenistused algavad harilikult kell 10 ja kestavad kella 11¼ rsp. 11¾ (armulaua ja iseäralikkude pühade puhul). Pea-

Vaade Tartu Ülikooli kiriku altarile.

jumalateenistuste kõrval on peetud igasuguseid teistlaadilisi palvusteenistusi. Nendest oleks peale tavaliste nimetada kõigepealt liturgilised vesperid kannatamise ja adventi nädalates erilise korra järele. Nendest õhtustest liturgil. jumalateenistustest väikese kõne ja vaikse palvega võetakse rohkelt osa. Iseenesest mõisteta-
vad on välis- ja sisemisjoni, piibli, lõikuse, reformatsiooni, konfir-
matsiooni jne. pühade puhul vastavalt korraldatud jumalateenis-
tused. Pidulikud jumalateenistused peetakse ka veel järgmistel
tähtpäevadel: Ülikooli aastapäeval (1. dets.), Tartu vabastamise-
päeval (14. jaan.), kiriku mälestamisepühal (12. veebr.), Vaba-

riigi aastapäeval (24. veebr.), üleriiklisel karskuspühal (esim. püh. maikuus), emadepäeval (maikuus), koguduse lauluseltsi nimepäeval (Cantate pühap.), rahupühal (II adv.); peale selle on viimastel aastatel kristl. üliõpilasliidu poolt korralikult hakatud korral-

Õpetaja Hugo Bernhard Rahamägi.

dama jumalateenistusi immatrikulatsiooni puhul sügissemestri alul.

Kuid pihtkond on püüdnud igal tähtsal puhul ühiste jumalateenistuste korraldamises ja osavõtmises ennast usuelus värsken-

dada ja süvendada. Ka on ta alati valmis olnud paljudele organisatsioonidele vastu tulema jumalateenistuste pidamisel tähtsatel elu silmapilkudel. Niisugustest erakorralistest pidulikkudest jumalateenistustest oleks iseäranis meelde tuletada mõnedki: õp. Rahamäe introd. piiskopi poolt (29. X. 1922. a.); intr. tekst Joh. ev. 7, 38; õpetaja pidas jutluse 1. Joh. 1, 1—4 üle; cand. F. Heimanni ordinatsioon (28. I. 1923); esimese naiskarskuspäeva avamisjumalateenistus (25. III. 1923); õp. Villem Reimani mälestusjumalat. (2. III. 1924); õp. J. Aunveri ordinatsioon (13. IV. 1924); Eesti ev. lut. kiriku 400 a. usupuhastuse juubeli eelõhtu ja hommikuteenistus (16. ja 17. VI. 1924); V kirikupäeva lõputeenistus (20. V 1924); leinajumalateenistus isamaa kaitsmisel 1. detš. langenute mälestuseks (5. XII. 1924); õp. A. Keremi ordinatsioon (12. X. 1924); Kristl. noorte meeste ja naisühingute ning kristlikute üliõp. ühingute ja liidu palvenädala jumalateenistused mitmel korral; Kuperjaanovi mälestamispüha (11. X. 1925); koguduse 70 a. mälestamispäev (15. XI. 1925); XII põhjamaade karskuskongressi avamisjumalateenistus, mille pidamisest peale kog. õpetaja osa võtsid külalistena praost Hurmerinta Helsingist, õpetaja Östlund Norrast (18. VII. 1926); XVIII. üleilmlise, III üleilm. üliõpilaste ja I. üleilm. kiriklise karskuskongresside avamisjumalateenistus, kus teenistuse pidasid Eesti piiskop Jakob Kukk, professor preester dr. Hoffmann Breslaust (rooma kat.), metropoliit Aleksander (kreeka kat. ja ap. õig.), dr. Stubbe Kiilist (Ev. lut. kir. Saksamaalt), dr. Ed. Richardson (vaba kiriku P. A. Ü., Virgiiniast) ja koguduse õpetaja (22. VII. 1926), sellel jumalateenistusel tarvitati eesti, inglise, saksa, prantsuse, ladina ja kreeka keeli; kirikus peeti ka I üleilm. kiriklise karskuskongressi koosolekud (24.—26. VII); uue oreli pühitsemine piiskop Kukke poolt (2. V 1926); naiste karskuskongressi liputeenistus (30. X. 1927), kõneles stud. theol. Margarete Põld; rahvakiriku liidu jumalateenistus (4. XII. 1927); balti riikide N. M. K. Ü. suvikoolide avamis- ja lõpujumalateenistusi (1929. ja 1930. a. suvel); hõimupüha (27. I. 1929); kiriku 70. a. mälestamispüha (16. II. 1930); kristliku karskusliidu V aastapäeva pühitsemine (13. IV. 1930); eriline misjonipüha (21. X. 1930), kus kõneles Soome misjoni seltsi juhataja praost Tarkanen ja eesti — praost H. Põld; Augsburgi usutunnistuse 400 a. juubeli mälestuspäev (31. X. 1930); koguduse 75. aastapäeva mälestamispüha (30. XI. 1930); esperantistide kongressi puhul

— esimene esperantokeelne kontsert-jumalateenistus eestis (7. IV. 1931), mida pidasid stud. theol. H i n n o ja kog. õpetaja; Akadeem. usuteadlaste seltsi X aastapäev (19. IV.), pidujutlustajaks oli õp. M. O s t r o v, — ja peale selle rida eri jumalateenistusi üksikute üliõpilasorganisatsioonide ja nende liitude poolt.

Jumalateenistused on suuremalt jaolt koguduse õpetaja poolt peetud. Temal on isiklikkudeks adjunktideks olnud cand. theol. J a k o b A u n v e r 1924. a. (nüüd Jüris); cand. theol. A r n o l d K e r e m 1924.—1925. a. (nüüd Palamuses); mag. theol. J a a k

**I rahvusvah. kirikliku karskuskongressi liikmed
ülikooli kog. pastoraadi aias.**

Vasakult: Prof. Rahamägi, piiskop Cannon, praost Mohrfeldt, piiskop Kukk, mitropoliit Aleksander, prof. dr. Ude, mag. Ernits.

T a u l 1928.—1929. a. (ülikooli stipendiaadiks saades vabastatud ülesannetest (nüüd stipendiaadina Londonis); õp. A u g u s t P ä h n 1931. a. Nad olid ka kõik Ülikooli koguduse õpetaja juures prooviaastal. Peale nende oli prooviaasta kandidaate ülikooli koguduses: F. Heimann (nüüd Kanepis), V. Kuljus (Iisakus), J. Jürgenson (Kirblas), J. Lääne (Märjamaal), A. Wöhrmann (Tartu Maarjas) — üldse 9 kandidaati, kes mõned mööda minnes vähemat, teised kauemat aega siin viibinud ja jumalateenistuste pidamistest tegelikult osa võtnud. Kuid on ülikooli eesti kogudusel rõõm olnud hulka külalaseid enese keskel tervitada, kes oma elamuste rikkusest ka pihtkonda rikastanud on; külalistest oleksid tänuga meelde tuletada peale eespool juba nimetatute: kons. assess. A. S o m m e r Tallinna Kaarlist,

praost A. Vestrén-Doll (Palamuselt — nüüd Viljandis), õp. A. Kõgardal Keilast, praost J. Lauri Otepäält, õp. ja riigikoguliige J. Lattik Viljandist, praost N. Aunverdt Vastseliinast (†), prof. dr. M. J. Eisen Tartust, õp. V. Viks Rõugest, õp. G. Knüpfer Tartust, praost G. Rutopõld Tartu Peetrist, praost K. Thomson Hagerist, õp. A. Kruus Nõost, õp. A. Ein Vönnust, dir. ja riigikoguliige L. Raudkepp Tallinnast, õp. A. Habicht Tartu Paulusest, õp. J. Järve Laiuselt, õp. F. Jürgenson Vigalast, mag. theol. S. Klaos, stud. theol. J. Kimmel, õp. J. Ustal Helmest, õp. A. Eilart Nõmmelt, õp. Meyer Harglast, õp. R. Luther, õp. J. Treu Mihklist, praost F. Ederberg Tartust.

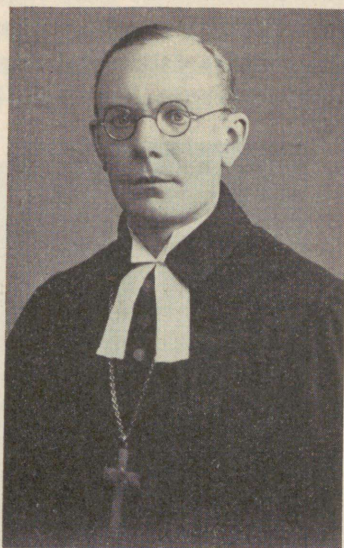
Osavõtt jumalateenistustest on koguduse kasvamisega ka kasvanud. Mõnedel sündmustel ja pühadel on kirik otse täiskiilutud. Jumalateenistustele on muuseas koguduse liige prl. M. Siimon (nüüd Taheval) pimedaid talutanud. Jumalateenistusi on süvendanud nii oma koguduse kui ka teised koorid ja solistid ning organistid. Nimetada oleksid preili Salme Kanni naiskoor, üliõpilaste sega- ja meeskoorid A. Karafini ja L. Neumanni juhatusel, Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor prof. A. Topmani juhatusel, prouad A. Kopli-Viegandt ja H. Lambert-Spulge, Tallinna Toomkiriku organist, hra E. Laanenbek.

Koguduse organistik on olnud: ühised mõlemale pihtkonnale cand. O. Freymuth (1918—1927) ja helikunstnik J. Aavik (1927—1929) ning 1929. a. alates Eesti pihtkonnas ülikooli muusikaõpetaja helikunstnik A. Karafin. Organistide vahetuse puhul on kooliõp. M. Kampmann ja seminari insp. prl. M. Kasik meile suureks abiks olnud.

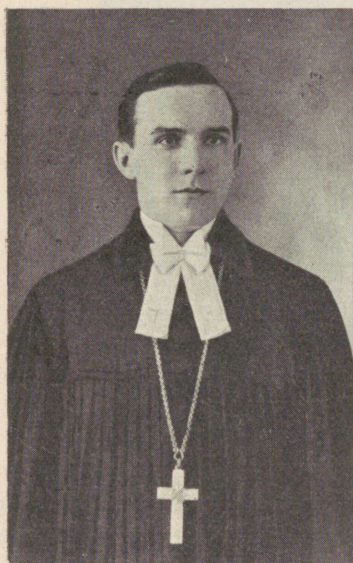
Kirik on tihtipeale pidulikuis rohelises ehtes olnud ja lilledega kaunistatud. On olemas oma kirikukaunistamise komisjon, kelle liikmetest iseäranis arsti- ja usutead. asjaajaja prl. Mari Liblik ja prl. stud. theol. Lydia Kurrikoff on oma suurt hoolt ja usinust üles näidanud. Niisamuti moodustati viimasel ajal korralduskomisjon, kelle esimeheks 17. apr. 1931. a. E. Kalmus. Jumalateenistusi on hakatud raadio teel edasi andma. Esimene sarnane ülekanne sündis palmarum-pühapäeval, 24. märtsil 1929. a. Tartu raadiosaatejaama stuudio juhataja, insener E. Mägi, on selles suhtes oma kuulajaskonnale alati suurt vastutulelikkust üles näidanud ja alati vähegi tähtsatel puh-

Abiõpetaja **J. Aunver.**

Abiõpetaja **A. Kerem.**

Abiõpetaja **J. Taul.**

Abiõpetaja **A. Pähn.**

kudel püüdnud üle anda raadio kaudu jumalateenistusi ja kõnesid Ülikooli kirikust. Suurt tähelepanu äratas nii kodu- kui ka välismaal esimese esperantokeelse jumalateenistuse üleandmine, mille kohta pihtkonna komiteele hulk tänukirju saadeti.

Organist **O. Freymuth.**

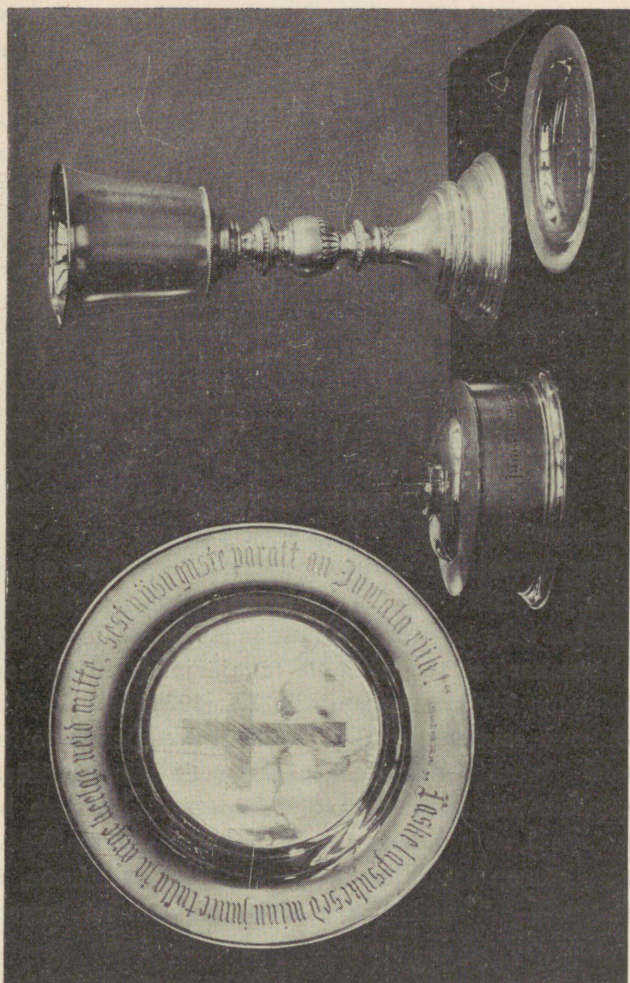
Organist **J. Aavik.**

Organist **A. Karafin.**

Pihtkonna liikmed on mitmel puhul oma hoolt ja armastust üles näidanud, kui pihtkonnale on vaja olnud midagi muretseda. Üksikandeid on kokku kantud, aga üksikud on ka mõndagi väär-

tuslikku pihtkonnale kinkinud. Nii muretseti jumalateenistuseks tarvilikke käsi- ja lauluraamatuid, altari ja kantsli piiblid, noote ja mitmesuguseid katteid altarile ja kantslile. Kogudusel on tarvitud katteid kõikide liturgiliste värvidega (punane, valge, violet, must, roheline). On muretsetud suur hõbedast ristimisvaagen pealkirjaga: „Laske lapsukesed minu juure tulla“, tagaküljel: „Tartu Ülikooli Eesti kogudus, taevaminemispühal 1927.“ Suurel Neljapäeval 14. apr. 1927. a. pühitseti hõbedast armulauariistad; leivataldrikule on graveeritud sõnad: „Mina

Ametitalituste riistad.

must, roheline). On muretsetud suur hõbedast ristimisvaagen pealkirjaga: „Laske lapsukesed minu juure tulla“, tagaküljel: „Tartu Ülikooli Eesti kogudus, taevaminemispühal 1927.“ Suurel Neljapäeval 14. apr. 1927. a. pühitseti hõbedast armulauariistad; leivataldrikule on graveeritud sõnad: „Mina

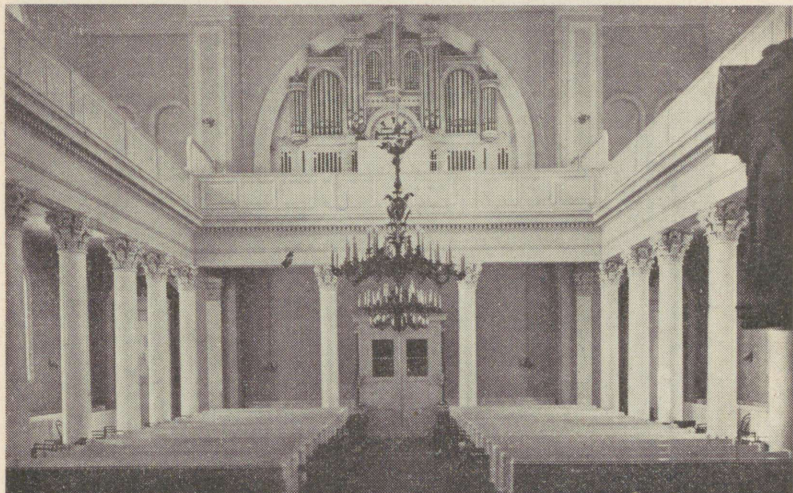
olen eluleib“ (Joh. ev. 6, 48); karikale: „Mina olen tõsine viinapuu“ (Joh. ev. 15). Koduarmulaua riistade krutsifiksile: „Kristus on minu elu“ (Vil. 1, 21). Riistade teisel küljel on tähendatud, et Ülikooli Eesti koguduse liikmed on nad kogudusele, see on eesti pihtkonnale annetanud Suurel Neljapäeval 1927. a. Annetajatest oleksid iseäranis nimetada proudad A. W. ja J. L. Vahepeal on õpetaja kätte nii palju üksikandeid tulnud hõbedast armulaua kannu muretsemiseks, et võimalik oli seda kätte saada pihtkonna 10. aastapäevaks ja esimest korda tarvitamisele võtta. Sellesse kannu on paigutatud ka kuldrist, mida üks koguduse liige, prl. S. V., oma emalt mälestuseks pärinud. Nii ristimisevaagen kui ka armulauariistad on kullasepp J. Alti poolt maitsekalt valmistatud.

Oleks nimetada, et on katset tehtud lahtise kiriku tarvitamisega nädala argipäevil, iseäranis Kristuse kannatamise ja tulemise aegadel. Eesti Kristliku Üliõpilasühingu liikmed on nendel kordadel hea meelega ühes meie truide, kõige aja kohal püsinud kirikuteenijatega, H. Kauli ni (I kirikuteen.), J. Kits'e (ukseh.) ja A. Loo rits'aga (kellal. ja puhast.) „valvekorras“ osa võtnud. Loodame, et edaspidi kirikut lahti võime hoida terve semestri kestvusel.

Koguduse õpetaja on muu töö kõrval teatud aeg olnud ka perekonnaseisu ametnik. Kui aga sellisena teotseda paistis mõttetu olevat, vabastas teda kogudus, võimaldades temale aega võita otsekoheseks hingekarjase tööks. Selle tagajärjel võeti ka koguduselt pastoraadis tema kirikuraamatud 29. IX. 1928. a. kell ½10 h. koguduse nõukogu esimehe prof. P. Põllu juuresolekul politsei esindajate poolt. Õpetajal enesel on pärast seda kõnetundides hoopis otsekohesem suhtumine pastoraadis, kõnetundidel, oma koguduse liikmetesse, pole vaja sellega peale hakata: „Kas Teie paberid on korras?“ Ka on sest ajast koguduse õpetajal tunne, et ainult need tema poole pöörduvad, kes tõsiselt sisemiselt ametitalitusi soovivad.

Üks viimastest pihtkonna komitee otsustest õpetaja ettepanekul on — vabaks ja maksuta jätta armulauale tulek, mülline ettepanek 20. aprillil 1931. a. ühel häälel heaks kiideti. Pihtkonna õpetaja loodab, et pihtkonna liikmed sellest suurest Kristliku koguduse võidupühitsemisesöömaajast rohkel arvul osa võtavad, tundes, et Kristus, meie Issand, on kesk meie seas — Tema pea, meie liikmed, Tema õpetaja, meie vennad!

Kui paljud, kui paljud koguduse liikmed on minu vastu väljendanud seda, mida ise ka tundnud: Ülikooli kirik on nagu vaikne saar kesk tormist merd, nagu õitsev oaas kesk liivast kõrbe, nagu selge järv kesk suuri mägesid. Pihtkond on alati tänuga meelde tuletanud Tartu Ülikooli Valitsust, kes võimaldab temale puhtas ja soojas kirikus kokku tulla ühisele palvus-osadusele. Aga mis meid veel enam seob kui puhas soe kirik on: selge ja püha Kristuse evangeeliumi sõna. See tulgu puhta kullana nähtavale, mille pärast pihtkond ikka kandku

Vaade Ülikooli kiriku koorile ja orelile.

oma jumalasõnakuulutajaid palve käitel Jumala ette. Siis kostab Kristuse tõe sõna kustumatult ja selgelt edasi Tema koguduses, ja küll see, kes tõe st on, kuulab Tema häält (vaata Joh. ev. 18, 37).

LASTEJUMALATEENISTUSED.

Juba varakult võeti üles mõte hakata oma pihtkonna lapsi pühapäeviti kiriku koondama, Jeesuse, suure lastesõbra juure. Oma pihtkonnal oli vähe lapsi. Kuid et tol korral usuõpetuse andmine oli viletsas seisukorras, mõeldi ka nende hulga laste peale, kes Emajõe koolilinnas viibivad, Tartu teistesse kogudustesse ei

kuulu, ja tihtipeale pühapäeviti ei tea, kuhu minna. Esimene lastejumalateenistus oli 10. sept. 1922. a. kell 3 p. l. kirikus, kus koguduse õpetaja lastega katehiseeris Halastaja Samaariamaa meest (Luuk. 10, 30. 37). Osavõtjaid oli 54 last. See algus ütles, et on vaja julgelt edasi ehitada. Järgmisel pühapäeval, 17. sept. olid juba grupid moodustatud — õpetaja sellekohase üleskutse peale olid ilmunud tarvilik arv abilisi pastoraati ettevalmistuseks. Harutati läbi Aabrahami ja Loti lugu (1. Moos. 13, 1—13). Õpetaja

Jumalateenistuse lapsed väljasõidul Suugale.

töötas välja lastejumalateenistuse korralehe, mille järele praegugi veel ülikooli kirikus lastejumalateenistusi peetakse. Meil on kolmesugusi lastejumalateenistusi: jutlusega, harilikult esimesel pühapäeval kuus, üldise kateheesiga ja gruppides, õpetaja lõpukokkuvõttega. Viimast laadi jumalateenistused on enamuses olnud. Ka siis, kui laste arv õige suureks tõsis, — paari sajani, ei tulnud gruppide juhatajatest puudust. Ei olnud kerge leida lastejumalateenistusteks parajat aega. Nüüd oleme viimaks kell 9— $\frac{3}{4}$ 10 hom. peale seisma jäänud. Lastejumalateenistuste jaoks on muretsetud tarvilik arv „Vaimulikke laule noor-

tele“; erikordadel lauldakse laululehtedelt. Lastele antakse kevadel mälestuslehed lastejumalateenistusest osavõtmise kohta.

Ühe grupi juhataja, kooliõp. F. Naruski poolt, koostati lastejumalateenistusest osavõtjatele lastele ja grupi juhatajatele

Lastejumalateenistuste gruppide juhatajad 1931. a. kevadel.

Istuvad vasakult paremale: A. Pärn, pr. S. Aareandi, H. B. Rahamägi, prl. V. Sökk ja M. Kampmann.

Seisavad: H. Pärn, B. Aareandi, prl. O. Kiiver, prl. S. Lootsmann, A. Puhm, ja E. Lootsmann.

oma kodukord, mida ühiselt läbi arutati, vastu võeti ja millest täpsalt püütakse kinni hoida. Õpetatakse lapsi täpsalt kiriku ilma- ma, rahulikult ennast üleval pidama, vaikselt kirikust lahkuma ja Kristuse evangeeliumi sõna kuulma. Rõõm Jeesusest, omast suu- rest sõbrast, tulgu iseäranis laste juures ilmsiks.

Jõulueel on korraldatud lastele jõulupuu. Kevade tulekuga on püütud kordki välja minna vabasse loodusse ühes CD lastekooriga. Nii sõideti 1924 kevadel Emajõge mööda üles Suugale, ühel teisel korral, kevadel 1930. a., Elva.

Lapsed on nii mõnestki korjandusest osa võtnud. On pandud taskurahast kokku andeid oreli, vaestelaste, misjoni, Peterburi Jaani ja Petseri koguduste, Reimani hauaristi, kristliku karskussüüliidu heaks ja muuks otstarbeks. Vaestele ja haigetele on kodudesse viidud laulu- ja lendlehti, Arusha lastele Aafrika saadeti pilte ja postmarke, kelledelt oli saadud sealseid postmarke ja kotikese täis nende korjatud Afrika kohvi.

Lastejumalateenistusi on aidanud pidada ja gruppe juhatada rohked abilised. Nii on juhtinud lastejumalateenistusi peale oma koguduse õpetajate ja kandidaate: cand. H. Laas, stud. theol. J. Kimmel, cand. A. Tammik, misjonär L. Blumer, õp. F. Jürgenson, õp. A. Eilart, praostid J. Lauri ja G. Ruto-põld, stud. theol. O. Eritš, O. Pastik ja A. Hinno. Iseäranis olgu aga siinkohal nimetatud mag. theol. Salme Klaos. Gruppide juhatajate kogu esitajatest prl. Vally Sokk, kooliõp. Fritz Narusk ja stud. theol. Hugo Pärn, viimane kui lastelaulu korraldaja.

Kuna pihtkond kasvanud ja rida koguduse noori olemas, kavatsetakse neid edaspidi koondada kirikliku noorsoo sekretariaadi kaudu. On algust tehtud sellega, et kõiki leeriõppijaid on kutsutud osa võtma koguduse perekonna-õhtutest. Paljud ülikooli koguduse noortest on koondunud K. N. M. Ü. ja K. N. N. Ü.-sse. Kuid hea on, kui meie kokku tuleme edaspidi erilistele noorsoo-jumalateenistustele omas sõbralikus kirikus.

Vaadakem oma laste peale, kui nad Jeesuse jalgade ees koos. Tunneme siis, et ka tänapäev ikka edasi maksab Kristuse sõna: „Tõesti, mina ütlen teile: kes Jumala riiki vastu ei võta kui lapsuke, see ei saa mitte sinna sisse“ (Luuk. 18, 17).

HOOLEKANDE RING.

Pihtkonna esimestel aastatel tuli koguduse liikmete keskel vähe ette abitarvitamise vajadust; oli ju liikmete arvgi väikene. Ülevaade sellest, kus häda või haigust leidis, oli täie-

line ja selge. Sellepärast oli õpetajal võimalik üksikuid tema kätte antud annetusi mujalegi juhtida, kus puudust, vaesust, häda oli näha.

Varsti kasvas pihtkond. Tulid raskemad ajad. Mõnigi koguduse liige sattus kitsikusse. Ka oli õpetajal juba kaugelt raskem orienteeritud olla koguduse liikmete elus tulevatest raskest seisukordadest.

Sellepärast kutsus õpetaja H. B. Rahamägi 1929. a. alul ellu Hoolekande ringi, kes tarvidust mööda pastoraadis koos käib ja on toeks õpetajale abiandmistel häda ja haiguste puhul oma koguduse liikmetele. Esimene koosolek oli 3. veebruaril 1929. a. Antakse võimalust mööda toetust ühekordsete summade näol ja laenuna. Katsutakse ka töö leidmisega ja kättejuhatamisega toeks olla. Teatatakse õpetajale haigestumisjuhtudest.

Pihtkonna komitee koosolekul 17. aprillil 1931. a. tõstis komitee liige proua dr. Alide Tamm küsimuse üles: kas ei tuleks asutada kindel kapital, mille protsente võiks tarvitada koguduse liikmetele ühekordseteks toetusteks või laenude andmiseks. Pihtkonna komitee oli põhimõttelikult selle ettepanekuga nõus.

Juba ongi pihtkonna 10 aasta kestvuse mälestuseks kingitud esimesed viiskümmend krooni Eesti Hüpoteegi panga väärtpaberis ühe pihtkonna asutaja liikme poolt kapitali aluseks, paludes seda kapitali nimetada pihtkonna esimese õpetaja nimega: „Professor H. B. Rahamäe nimeline toetuskapital Tartu Ülikooli koguduse eesti pihtkonna liikmetele.“ Pihtkonna komitee juhatus omal koosolekul 26. IV. 1931. a. on niisuguse kapitali asutamisega nõus olnud. Kapital suureneb annetuste läbi selleks otstarbeks; kapitali valitseb pihtkonna komitee; kapitali protsendid lähevad õpetaja resp. Hoolekande ringi käsutusse.

Kuna õpetaja enam alati igalepoole kohe ei ulata vaatama, on ta sageli Hoolekande ringi ja koguduse liikmetele südame peale pannud, et nemad teataksid ettetulevatel haigestustel või muudest raskustest koguduse liikmete juures. Seda julgen siinkohal uuesti meelde tuletada. Kandkem üksteise koormat ja üksteisega valu, nii nagu Issand on seda meiega teinud ja veelgi teeb.

PEREKONNA-ÕHTUD.

Koguduse liikmete vaimliseks ülesehitamiseks ja üksteisele lähendamiseks on viimasel ajal algust tehtud perekonna-õhtute pidamisega. Koguduse liikmete hulgast on seda mõtet õhutanud iseäranis preili Elisabeth Sell.

Koguduse-õhtuid on otsustatud pidada esialgul üks kord kuus, igal esimesel pühapäeval kell 5 p. l. alates. Seni on peetud 5 perekonna-õhtut: 2. ja 30. nov. 1930. a., ning 4. jaan., 8. veebr., 1. märtsil 1931. a. Perekonna-õhtud, peale teise, mis peeti Üliõpilasmajas, peetakse Karskusliidu ruumes Jaakobi t. 8, Ülikooli kiriku vastu. Perekonna-õhtutel korraldatakse peale vaimuliku kõne, palve ja laulude ka teisi ettekandeid: kõnesid, ilulugemisi, soolo ettekandeid jne. Kord näitas õp. A. Graf Vörust oma valgusaparaadiga valguspilte: „Teie peate minu tunnistajad olema“ ja andis seletusi piltide kohta, mis kujutavad „Maad, kus Jeesus elas“. Harilikult avati perekonna-õhtu lauluga, millele järgnes vaimulik kõne, palve ja lauluga; siis leidus eeskavas veel mõni muu kõne. Istuti lauas, joodi teed ja söödi, mida koguduse naiskomitee muretsenud. Vahetevahel kuulatati ettekandeid: soololaule, klaverimängu, ilulugemisi jne. Perekonna-õhtud lõppesid palve ja lauluga.

Ettekannetega on esinenud: õpetajad H. B. Rahamägi, R. Luther, J. Taul, A. Pähn, A. Graf, praost A. Grünberg, prof. dr. M. J. Eisen; Riigikogu-liige dir. L. Raudkepp, organist A. Karafin; stud. theol. K. Tiedt, proud Ella Kurrikoff, M. Sumberg, J. Riomar, E. Rahamägi; preilid E. Sell, kirjanik Helene Ranna-Tamberg ja Salme Hermann, „C. D.“ koor.

Teisel perekonna-õhtul 30. nov. 1930. a. tuletati meelde Ülikooli koguduse 70 a. mälestuspäeva ja kiriku 75 a. kestvust; neljandamal õhtul, 8. veebr. 1931. a., oldi teelauas ühiselt „Cantate Domino“ ja Tallinna Toomkoguduse segakooridega, sest et viimane proua H. Lambert-Spulge juhatusel Ülikooli kirikus sel pühapäeval kontserti andis.

Naiskomitee, kord ühes CD esitajatega, hoolitses ruumide korraldamise ja ilustuse eest. Naiste karskusliidu perenaistekooli õpilased on tänuväärilisel viisil alati olnud lahkesti aitamas.

Osavõtjaid on läbistikku olnud 50—60 ümber; kõige vähem kord tormise ilma tõttu enne pühi 20, kõige enam 100 ümber.

Väljaminekud on kaetud vabatahtlikkude annetega. Sisse on tulnud: 67 kr. 10 snt.; välja läinud 63 kr. 05 snt. (ruumide üür, valgustus, ostud); nii siis kassas väikene ülejääk 4 kr. 05 snt. Sissetulekute hulka ei ole arvatud kingid toiduainete näol, niisamuti ka CD poolt tarvitatud summad ühisel perekonna-õhtul 8. veebruaril 1931. a.

Loodame, et ka perekonna-õhtud aitavad kaasa pihtkonna liikmete lähendamiseks, üksteise tundma-õppimiseks, üksteise valudest ja hädadest, rõõmudest ja õnnest osavõtmiseks ning koguduse ülesehitamiseks. Kahtatakse enam-vähem kinni hoida mõttest, et ainult koguduse liikmed ise ettekannetega esinevad ja perekonna-õhtute korraldamisest osa võtavad, mis seni enam-vähem ka sündinud.

Ka edaspidi kavatseb koguduse õpetaja ühes koguduse liikmetega perekonna-õhtute korraldamist jätkata. Võtke nendest osa! Aidake ise oma annetega koguduse ehitamiseks kaasa!

Küll armuannid on mitmesugused, aga see sama Vaim! (Apostel Paulus 1. Kor. 12,4).

ÜLIKOOLI KOGUDUSE LAULUSELTS „CANTATE DOMINO“.

H. Tiedt.

Varsti peale iseseisva Ülikooli koguduse eesti pihtkonna asutamist tuli tarvidus koguduse laulukoori järele. Kuni 1924. a. esinesid kirikus jumalateenistustel üliõpilastest moodustatud koorid. Kuna aga üliõpilased suurteks pühadeks enamalt jaolt Tartust ära sõidavad, tuli viimaks asuda alalise koguduse laulukoori moodustamisele.

Koguduse õpetaja prof. H. B. R a h a m ä e õhutusel astus 1924. a. kevadel kokku salkkond koguduse liikmeid ja sõpru, et teotseda alalise Ülikooli koguduse laulukoori nime all. Koorijuhiks paluti kooliõpetaja H a n s V a l k. Harjutamas käidi E.N.K.S. tütarlaste gümnaasiumi ruumes Viljandi tän.

See koor esines esimest korda 17. juunil 1924. a. Ülikooli kirikus pidulikul jumalateenistusel 400-aastase usupuhastuse

juubelipüha ja V Eesti kirikupäeva puhul ja samal päeval aktusel Ülikooli aulas. Siitpeale hakkas koor alaliselt kaunistama ja rikastama koguduse jumalateenistusi suurtel pühadel ja tähtpäevadel. Oma 3-aastase tegevuse kestel muretses koor enesele kauni-kese nooditagavara, millest osa paljundati kodusel teel kooriliikmete eneste poolt, osa aga muretseti koguduse poolt annetatud ja õpetaja nõutatud summadega. H-ra Valk juhatas koori ilma mingisuguse tasuta väsimata hoolega ja armastusega, kuni ta 1927. a. ajapuudusel sellest tegevusest loobus.

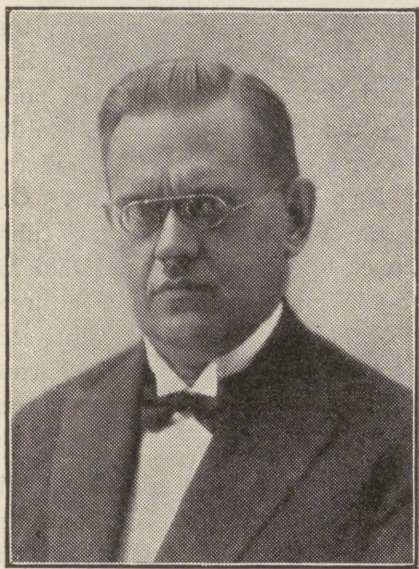
Kuna koor oli teetsenud senini koguduse juures ilma põhikirjata ja kodukorrata, ilma omamata mingi kindla organisatsiooni ilmet, tuldi otsusele nüüdsest peale asutada iseseisev lauluselts. Selleks kutsus kog. õpetaja prof. Rahamägi kokku erilise koosoleku. 11. septembril 1927. a. pühapäeval k. 4 p. l. ilmus Ülikooli kirikusse koosolekule 30 inimest, nende seas ka prof. A. Topman, organist J. Aavik, kol. S. Pinding, H. Tiedt ja M. Ilves.

Sellel koosolekul prof. H. B. Rahamäe juhatusel selgitasid niihästi juhataja kui ka selleks eriliselt Tartu sõitnud prof. A. Topman soojel sõnul lauluseltsi asutamise vajadust, tema tulevast tegevuse suunda ja ülesehitust. Peale lühikest mõtetevahetust otsustas koosolek ühel häälel ellu kutsuda Ülikooli koguduse lauluseltsi. Põhikirja väljatöötamiseks, allakirjutamiseks ja esitamiseks registreerimisele valiti 7-liikmeline korraldav komitee koosseisus: prof. H. B. Rahamägi, kol. S. Pinding, h-ra A. Aertis, proua A. Tamm, H. Tiedt, prl. N. Ainomäe ja kog. organist Joosep Aavik. Samal koosolekul andsid end üles koori tegevliikmetena 26 isikut.

Eelpool nimetatud komitee astus kokku 9. okt. 1927. a., kus võeti vastu prof. H. B. Rahamäe poolt koostatud põhikiri ja otsustati võtta seltsi nimeks „Ülikooli koguduse lauluselts „*Cantate Domino*“ (lühendatult „*C. D.*“).

Põhikiri registreeriti Siseministeeriumis 18. okt. 1927. a. nr. 520 all ja jõudis asutajatele varsti peale seda kätte, nii et võidi asuda ametlikult teotsema. Vahepeal oli korraldav komitee kogunud liikmeid, koor astunud tegevusse ja esines esimest korda avalikult kirikus lõikusepähal, 9. oktoobril 1927, kandes ette organist J. Aaviku juhatusel koraali „Kuldpäikse ilu“ ja H. Nägeli „Oh kiida nüüd!“

13. nov. 1927. a. peeti Ülikooli auditoorium nr. 3 esimene seltsi peakoosolek, millest võttis osa 23 liiget. Valiti esimeheks prof. H. B. Rahamägi, abiks kol. S. Pinding, kirjatoimetajaks stud. theol. K. Tiedt, abiks prl. H. Johanson, laekahoidjaks

Prof. A. Topman.

Kolonel S. Pinding.

H. Tiedt ja abiks M. Ilves. Koorijuhiks ja ühes sellega ka juhatuse liikmeks kinnitati organist J. Aavik.

Järgmisel peakoosolekul 25. märtsil 1928. a. valiti erakorraliste teenete eest seltsi asutamisel, arendamisel ja tema eest nõuga ja kaasabiga hoolitsemisel ühel häälel auliikmeteks koguduse õpetaja prof. dr. H. B. Rahamägi ja konservatooriumi professor A. Topman Tallinnast, esimene ühtlasi auesimeheks ja

viimane aujuhatajaks. Samal koosolekul valiti uueks esimeheks kolonel S. Pinding.

Cantate pühapäeval, 6. mail 1928. a., pühitses selts pidulikult oma esimest nimepäeva. Sel puhul oli hommikul kirikus kontsert-jumalateenistus ühes seltsi uuelipuõnnistamisega. Pärast jutlust ilmus käärkambrist koor terve koosseisus, ees esimees kol. S. Pinding, kandes lippu. Esimees põlvitas lipuga altari ette, kuna koor seisis tema taga poolringis. Õpetaja prof. Rahamägi toimetas õnnistuse talituse, üteldes omas kõnes, et see lipp tuletagu lauljatele alati meelde nende lubadust: „laulda Issandale“. Õnnistamisele järgnes sama altari ees koorilaul „Oh anna tuhat keelt Sa mulle!“ Siis kandis esimees lipu lauljate saatel läbi kiriku koori peale. Õhtul kell 5 oli kirikus koori esimene suurem esinemine. Prof. A. Topmani ja solistide kaastegevusel kanti ette J. Haydni oratorium „Loomine“. Hiljem oli N. M. K. Ü. ruumes koosviibimine tegelastele ja kutsutud võõrastele, kus annetati auliikmeile seltsi kullastrinnamärgid.

Kuna 1928. a. oli Tallinnas IX üldine laulupidu, siis tõusis küsimus, kas ei peaks ka „C. D.“ sellest osa võtma. Et aga laulupeo toimkond ei olnud kavasse võtnud ühtegi vaimulikku laulu, nii kui see oli olnud kõigil eelmistel laulupidudel, siis tõstis „C. D.“ juhatuse selle küsimuse üles, paludes kas võid ühegi vaimuliku laulu paigutamist kavasse. Kuna see soov jäi teostamata, loobus „Cantate Domino“ laulupeost osa võtmast. See andis tõuke edaspidisele vaimulikkude laulupäevade korraldamisele.

Ühenduses Ülikooli kirikus peetavate lastejumalateenistustega oli vahepeal asutatud lastekoor hra H. Pärni juhatusel. Et koori kindlamale alusele seada, pöörduiti „C. D.“ juhatuse poole ettepanekuga, võtta lastekoor „C. D.“ osakonnana seltsi hoole alla. See ettepanek leidis seltsi tegelaste poolt sooja poolehoidu ja juhatuse koosolekul 10. detsembril 1928. a. otsustati lastekoor vastu võtta seltsi kooriks ja tema jaoks välja töötada vastav kord.

Oma teist nimepäeva 1929 pühitses selts Cantate pühapäeval, 28. aprillil ühes lastekoori esimese aastapäevaga. Selle päeva eelõhtul, 27. aprillil, oli kirikus suurem kontsert, kus esinesid peale seltsi sega- ja naiskoori J. Aaviku juhatusel, prof. A. Top-

„Cantate Domino“ lauluselts 1929. aastal.

man, proua A. Kopli-Viegandt, proua dr. S. Söber, prl. H. Spulge ja hra E. Kiris.

Pühapäeval, 28. apr. oli kirikus kontsert-jumalateenistus, kus esinesid seltsi sega-, nais- ja lastekoor, proua A. Kopli-Viegandt, prl. H. Spulge ja hra E. Kiris. Jumalateenistusel anti seltsile pidulikult üle uus lipulaul, mille prof. A. Topman prof. H. B. Rahamäe sõnadele komponeerinud. Lipulaul anti õpetaja Rahamäe poolt altari ees seltsi esimehele kol. Pinding'ule üle, keda saatsid kaks naiskooriliiget. Lipulaulu mõlemad originaalid (sõnad ja viis), köidetuna hinnalisesse nahkköitesse, viis esimees koori peale koorijuhi J. Aaviku kätte, mille järele segakoor esimest korda laulu ette kandis. Lipulaulu tekst on järgmine: (Psalm 96 järele)

Cantate Domino!

Laulge Issandale uut laulu!

Laulge Issanda!, kiitke tema nime, kuulutage lauluga päevast päeva tema õndsust!

Cantate Domino!

Meie laul olgu Jumalale!

Sest tema on suur ja kiituse väärt! Taevas rõõmustagu ja maa olgu väga rõõmus!

Cantate Domino!

Need ilusad sõnad väljendavad tabavalt seltsi eesmärki ja sihti ning, ühenduses vaimustava, kaasakiskuva viisiga, sünnitavad kooskõla, millest seltsi tegelased ammutavad jõudu edaspidisteks püüeteks ja mõtet neile püüetele.

1929. a. kevadsemestri lõpul lahkus hra J. Aavik Ülikooli koguduse organisti ametist ja ühes sellega ka „C. D.“ koorijuhi kohalt, asudes elama Kuressaarde. Raske oli segakooril lahkuda omast südamlikust ja õrnahingelisest juhust, kes kooriga kõik esimeste aastate raskused läbi teinud, lauljaile heaks juhiks ja nõuandjaks olnud ja neid paljudele küpsetele ettekanetele ette valmistanud. Raskusi sünnitas ka uue koorijuhi leidmine. Kuna sügissemestri alguseks ei olnud veel selgunud, kes saab koguduse uueks organistik, paluti ajutiselt kaheks kuuks juhiks hra Ed. Tubin, kuni novembrikuul 1929. a. valiti juhiks uus organist hra. A. Karafin, kes on tänini juhitanud segakoori suure armastuse ja kohusetruudusega ja võitnud lauljate täieliku poolehoiu alalise hoolitsemisega koori võimete tõstmise eest. Las-

tekoori juhiks on olnud kõik aeg tema asutaja, noor, tulihingeline hra H. Pärn, kes oma väikeste lauljatega näib nagu kokkukasvanud olevat.

Käesoleva aasta alul lahkus ametist seltsi senine esimees kol. S. Pinding, kes enam kui kolme aasta jooksul ohverdanud seltsile ütle mata palju töõjõudu, aega ja armastust. Jäib loota, et ta ka edaspidi oma senist hoolealust ei unusta, vaid leiab võimaliku olevat siin ja seal oma kogemusi seltsi heaks tööle rakendada. Uueks esimeheks valiti viimasel peakoosolekul senine laekahoidja H. Tiedt.

Põhikirja kohaselt on selts pidanud omaks peaaülesandeks jumalateenistuste kaunistamise ja on püüdnud igal tähtsamal pühal kui ka muil pidulikel juhtudel pakkuda kogudusele vahelduvalt sega- kui ka lastekoori laulu. Segakoori naisliikmed on mõnikord esinenud ka naiskoorina ja meesliikmed meeskoorina. Peale arvurikaste väiksemate kontsertide, muusikaõhtute ja kontsert-jumalateenistuste on selts esinenud järgmiste suuremate ettekannetega: 1928. a. juba eelpool nimetatud oratoorium „Loomine“, mis kanti ette kaks korda Ülikooli kirikus. 1929. a. oratoorium „Simson“, millega esineti kevadel Ülikooli kirikus, suvel vaimuliku laulupäeva puhul Tartu Peetri kirikus kaks korda ja sügisel Riias Toomkirikus üks kord. Kolme viimast ettekannet toetas lahkelt Rakvere kirikukoor. 1930. a. kevadel kanti ette A. Läte „Rändaja ja tähed“ ja sügisel Cherubini „Requiem“, mõlemad Ülikooli kirikus. Peale kõige selle on koor esinenud veel teistes kirikutes: Valga Peetris, Laiusel, Palamusel, Äksis, Nõos ja Riia Peetri-Pauli kirikus ja võttis osa Tartu I vaimulikust laulupäevast ja II Tartumaa laulupeost. 1927. a. alates on koor üldse esinenud avalikult 122 korda.

1929. a. 15. ja 16. juunil oli „Cantate Dominol“ rõõm vastu võtta oma külalisena Rakvere kirikukoori hra F. Siia ki juhatusel. Külaliste lahk el kaasabil kanti sel puhul Peetri kirikus kaks korda ette oratoorium „Simson“. Lahkumise eel viibiti ühises teelauas N. M. Kr. Ü. ruumes, kus vastastikke sõprussidemeid kinnitati.

Käesoleva aasta 8. veebruaril viibis Tartus teine armas seltsi külaline — Tallinna Toomkoguduse koor ühes oma juhataja proua H. Lambert'iga ja solistidega. Külalised esinesid õhtul Ülikooli kirikus vaimuliku kontserdiga, kust nad peale

seda paluti Karskusliidu ruumesse „C. D.“ ja koguduse poolt ühiselt korraldatud perekonna-õhtule. Ühises teelauas istudes, lauldes ja muid ettekandeid kuulates, sõlmiti tutvusi ja viideti lõbusas meeleolus aega kuni külalised pidid lahkuma, et rongile minna, avaldades lootust, et vastukülaskäik ei jää tulemata.

Seltsi kindlamaks ja peasissetulekuks on olnud kogu aeg koguduse toetus. Esimese kolme ja poole aasta jooksul on selts saanud koguduselt 670 krooni, muud toetused ja annetused teevad välja 188 kr., liikmemaksud 244 kr. ja mitmesugused sissetulekud 5 kr. Kulutanud on selts 663 kr. nootide ja vallasvara muretsemiseks, ruumide üüriks 206 kr., koorijuhi tasuks 757 kr. ja mitmesuguste kuludena 399 kr. Puudujääke, mis tekkinud, loodab selts valitsuse poolt lubatud loterii sissetulekust katta. Selts ei kahtle, et koguduse liikmed ja sõbrad ka siin omad lahked käed lahti teevad ja aitavad raskustest üle saada.

Pihtkonna komitee koosolekul 17. aprillil s. a. otsustas igale võõrale, kes Ülikooli kirikus tahab korraldada kontserti, teha kohustuseks anda „C. D.“ 20 hinnata pääsetähte.

Seltsi perest on surma läbi lahkunud 1929. a. segakoori liige prl. Anna Peipsi ja 1930. a. armastatud toetaja liige prof. dr. Peeter Põld. Mõlemaid saatis koor oma lauluga nende viimsel teekonnal.

Koguduse juhatuse ja lauluseltsi vahel on kõik aeg valitsenud parim vaherkord, iseäranis on aga koguduse õpetaja seltsi vastu suurimat armastust ja hoolt üles näidanud. Ka on üksikud koguduse liikmed alati valmis olnud seltsi majanduslikult toetama. See tiivustab seltsi tegelasi püüdma ka tulevikus pakkuda parimat, mis nende võimuses seisab, hoidma kõrgel oma lippu ja jääma truuks oma ülimalle eesmärgile: laulda Issandale. Ja suudab selts oma lauluga teha mõnegi üksiku südame vastuvõtlikuks pinnaks sellele seemnele, mida külvatakse altarist ja kantslilt, siis on see küllaldaseks rahulduseks ja tasuks tema tegelastele.

„Cantate Domino“ praegune eestseisus on: esimees H. Tiedt, abiesimees J. Teppo, kirjatoimetaja A. Kahro, abi pr. O. Mikk, laekahoidja G. Sullan, abi prl. R. Vända.

Koorijuhid: organist Alfred Karafin ja stud. theol. Hugo Pärn.

„CANTATE DOMINO“ LASTEKOOR.

H. Pärn, lastekoori juhataja.

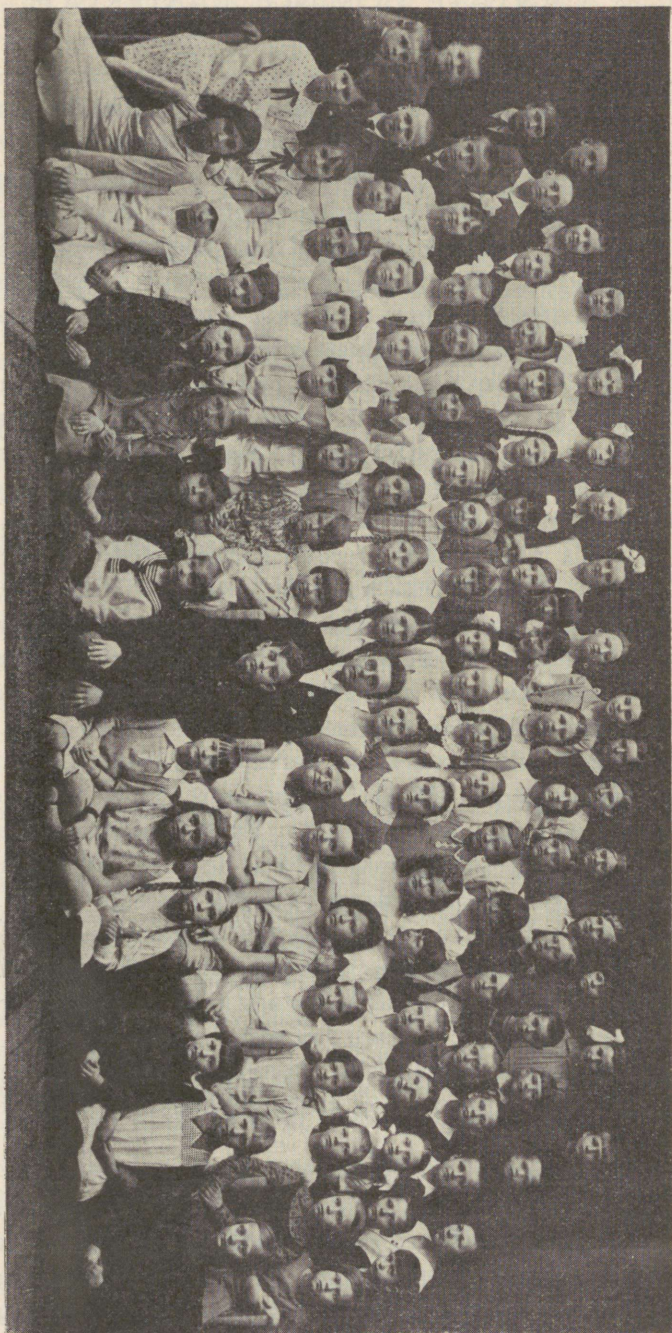
1928. a. kevadel grupi juhatajana Ülikooli kirikus lastejumalateenistusel olles tungisid mu südamesse altari ümber seisvalt lapsilt lauluhelid: „Amen, amen, amen, Jeesu nime kiitkem!“ Imelik oli see mõju. Otseku muinasjutuline väikeste hõbekannelde kõla, millehelisemas vaid kullased keeled Jumala kiituseks, äratas see minus mõtte neist lastest lastekoori moodustada. Avaldasin oma mõtte koguduse õpetajale prof. dr. H. B. Rahamäele, kellelt õnnitluse tegevuse alustamiseks kaasa sain.

Järgneval pühapäeval, see oli just Cantate pühal, sai mu kavatsus kirikus lastele teatatud ja pärast lastejumalateenistust läksime esmakordselt lauluharjutusele Karskusliidu ruumesse kuhu minuga kaasa tulid 14 last, kes tänaseni lastekoori truimaiks liikmeteks on jäänud. Tunnilise harjutamise järele kõlasid, eelmisel pühal kirikus ühehäälselt kuulnud sõnad: „Jeesu nime kiitkem“ juba kolmehäälselt. Oma suurimate rõõmude tsüklisse, mis mu elus on olnud, võin selle silmapilgu asetada, kus ma esimeselt lastekoori harjutuselt koju läksin. Kuid — ei üksi mina, vaid ühes minuga rõõmustusid 14 last, rõõmustus kevadhommik, rõõmustus see, kelle nime kiituseks olime laulnud...

Järgmisel pühapäeval ilmus harjutusele 25 last ja kui semestri lõppjumalateenistus Ülikooli kirikus oli, esines lastekoor juba peajumalateenistusel koorilauluga. Et ka koolitöö lõppenud oli ja lapsed maale pidid sõitma, andsime töötuse sügisel uue jõuga tööle hakata, et edasi ehitada maja, milles ei s a a m i t t e v a i k i o l l a l a u l u v i i s i l õ p e t a. Kirjateel omavahelises ühenduses olles möödus suvi; saabus sügis ja laste suust ning südamest, mida suvepäike nii puhtalt oli häälestanud, kõlas jälle laul selle kiituseks, kes kogu olemist valitseb suurel aul.

1928. a. sügissemestril esines lastekoor esimesel Kristuse tulemise pühal, jõuluõhtul ja kaks korda peajumalateenistusel Ülikooli kirikus.

Kõigi rõõmude kõrvale ilmus aga üks tavalisemaid muresid, n. n. „majanduslik mure“. Oli ju tarvis ruumide eest, kus harjuti peeti, üüri maksta; oli tarvis noote jne., ühe osa kulusid kandis Ülikooli kogudus ja teise osa „C. D.“ segakoor, kes lastekoori oma kasulapseks võttis ja 20 krooni eest noote kinkis. Nõnda veeres lastekoorilt majanduslik mure emakoorile, kelle tütar-koor-

„Cantate Domino“ lastekoor.
Keskkel koorijuhd stud. theol. Hugo Pärn.

rina „Cantate Domino“ lastekoorina nüüd teotsesime. 1929. aasta kevadsemestril esines „C. D.“ lastekoor esimesel ülestõusmise-, Cantate-, emade-pühal ja 4 korda harilikel pühil. Peale selle korraldame esimese aasta- ja emadepäeva puhul iseseisvad peoõhtud, mõned omavahelised jalutuskäigud kevadloodusse, ekskursiooni „Suugale“ ühes kogudusest kaasa tulnud külalistega ning võttes osa esimese vaimuliku laulupeo rongikäigust, oma väikeste lipukeste all, tamme ja sireli lehtedest pärjad peas ja väikestes südames ärkavad jõusädemekesed laulule..

1929. a. kevadeks oli lastekoor kasvanud 50-liikmeliseks .

Suve möödudes tuldi sügisel kokku, et tööd jätkata, — kuid — seekord kurvalt..

Surm oli meie hulgast suve jooksul ära kutsunud ühe laulukoori liikme ja ühe hea sõbra, — õe ja venna — *Beatrice* ja *Helmut Heber'i*; kuigi see pisaraid palgeile kutsus, et kõik, kes kevadel läksid, sügisel enam kõik ei tulnud, asuti kindla tahte ja armastusega tööle, teades, et meil esindaja nüüd Taevase Isa juures on. Muretsesime väikese mälestusmärgi esimese surma läbi lahkunud liikme ja sõbra ühiskalmule, pealkirjaga: *I s a, S i n u t a h t m i n e s ü n d i g u !*“

Samal sügisel, kui viibis Tartus hindulane dr. *P o o l*, sõlmis lastekoor tema kaudu sõprust ka hindu lastega, kes pidid dr. *Pooli* Indiasse tagasi jõudes samanimelise lastekoori asutama.

Erakorralisem väljaastumine 1929. a. sügissemestril oli lastekoorigil hra Riigivanema vastuvõtmine Ülikooli X aastapäeva puhul I advendil Ülikooli kirikus, kus vähemad tütarlapsed valgeis riietes, käes ühe põleva küünlaga kuusekest hoides, kiriku peasissekäigust kuni altari ruumini spaleeri moodustasid, kuna teised samal ajal koori peal laulsid. Sellel semestril esines veel lastekoor surnute pühal, „C. D.“ lauluseltsi poolt korraldatud kontserdil, kolmel harilikul peajumalateenistusel, jõulu-õhtul ja korraldas jõulupeo, millest osa võtsid koguduse liikmeid, lastevanemaid ja emakoort.

1930. a. esimesel poolel esines lastekoor jumalateenistusi kaunistades viis korda, üks kord kontserdil. Peale selle korraldas Eesti Vabariigi XII aastapäeva, emade- ja oma II aastapäeva puhul vastava-sisulised peoõhtud, Elva kirikus 1. VI kontsert-jumalateenistuse, Elva ümbrusse kevadväljasõidu ja võttis osa II Tartumaa laulupeo rongikäigust.

1930. a. kevadel, kus lastekoor juba ligi 100-liikmeline oli, töötati koguduse liikme kolonel S. Pindingu lahkkel kaasabil välja lastekoori kodukord, kutsuti kokku lastevanemate üldkoosolek, kes kodukorra vastu võttis, lastekoorile lastevanematest, „C. D.“ ja koguduse esitajaist 5-liikmelise juhatuse, ühes teiste komisjonidega valis ja lastekoori „C. D.“ lauluseltsi juhatuse ja koguduse õpetaja prof. H. B. Rahamäe nõusolekul „C. D.“ lastekoori iseisivaks kooriks tunnistas, kellel on oma juhatuse, kassa, välismärgid jne.

„C. D.“ lastekoor Elvas 1930. a.

1930. a. sügisel, mil rõõmsalt tööle taheti asuda, külastas lastekoori teistkordselt surm ja kutsus meilt juba kolmanda liikme Mari-Liis Põllu, kelle haudasängitamisest lastekoor osa võttis ja kelle kalmule värvilisist sügislehtedest pärga asetades tunnistas, et on olemas Jumal, kelle käed hellamini hoiavad siis, kui ei hoiu enam armsa emakese käed, olgu see siin elus või surmas...

Sama aasta sügissemestril esines lastekoor Ülikooli kirikus I advendil, kus ka Kristuse tulemise kuulutuseks tütarlapsed advendi kuusekestega rongikäigu tegid, siis veel jõuluõhtul, kaks korda harilikul jumalateenistusel, kahel lastekoori poolt korral-

datud sügis- ja jõulupeol ning üks kord Eesti Naiste Karskusliidu kutsel nende poolt karsketele lastele korraldatud jõulupuul.

1931. aastal kuni käesoleva ajani on lastekoor esinenud: üks kord harilikul pühäl, palmipuude pühäl, esimese ülestõusmisepäeva hommikul, Cantate pühäl, on osa võtnud oma esindajate kaudu Tallinna Toomkiriku koori vastuvõtust nende külaskäigu puhul Tartusse, ja korraldanud Eesti Vabariigi XIII aastapäeval aktuse ja sellele järgneva peo. Kavatsusel on esineda kirikus emadepäeval ja tarbekorral ka ühel peajumalateenistusel, korraldada emadepäeval ja lastekoori III. aastapäeval aktused ja vastavasisulised peod, ning kontsert-jumalateenistus kevadväljasõidu puhul väljaspool Tartut.

Et lastel elav huvi laulu vastu, peetakse harjutusi kaks korda nädalas (pühap. 10—12 ja neljap. 4—5) N. M. K. Ü. ruumes Vallikraavi t. 23, kus lauluharjutuste järele võimaluse korral ka seltskondlikke ja üldiselt arendavaid mängu harrastatakse.

Kodukorra järele on lastekooris tegev-, toetajad -ja auliikmed. Tegevliikmed on lapsed, kes kooris laulavad, toetajad liikmed — lastevanemad ja kõik isikud ja asutused, kes lastekoori eesmärki pooldavad ja selle kättesaamiseks kaasa aitavad, makstes sealjuures peakoosoleku poolt kindlaks määratud liikmemaksu aastas. Auliikmeid valib peakoosolek nendest, kellel lastekooris erilised teened.

Lastekoori eesmärk on kasvatada oma tegevliikmeid kristlikus ilmavaates, õpetades neile eestkätt Ev. luter. kirikus lauldavaid laule (koraale), mille õpetamine koolides puudulik ning õpetada ka ilusamaid ilmalikke ja isamaalisi laule, süvendada lastes armastust ja arusaamist Jumala, inimeste, isamaa, looduse ja muusika vastu.

Eesmärgi saavutamiseks on tegevuskavas: koondada lastekoori tegevliikmeteks kõigepealt Ülikooli koguduse ja ka teistest kogudustest lapsi, kelle vanemad seda lubavad, osa võtta Ülikooli kiriku lastejumalateenistustest, kaunistada jumalateenistusi lauluga, korraldada jumalateenistusi, vastavasisulisi loenguid, väljasõite, koosviibimisi, peo-õhtuid jne.

Traditsioonina esineb „C. D.“ lastekoor lauluga Ülikooli kirikus: I. Kristuse tulemisepäeval, jõuluõhtul, ülestõusmise hommikul, Cantate- ja emadepühadel.

Lastekoori juhtivateks organiteks on peakoosolek, viie-liik-

meline juhatus, kus praegu on esimeheks õpetaja hra M. K a m p -
 m a n n, abi pr. M. T a u t s, laekur pr. A. V e b e r, kirjatoimetaja
 pr. mag. H. T a u l, kelle äraolekul kirjatoimetaja kohuseid täidab
 õp. A. P ä h n ja koorijuhataja. Lastekoori sisemise korra järele

„C. D.“ lastekoori juhatus.

Istuvad vasakult paremale: pr. M. Tauts, õp. H. B. Rahamägi, pr. A. Veber.
 Seisavad: H. Pärn, M. Kampmann, A. Pähn.

valvab lastekoori enese poolt valitud korraldav toimkond ja koori-
 vanem, kelleks on algusest peale olnud Toomas Jeremias
 Põld.

Kõigi nimetatud organite kõrval on lastekoori tegevusse puu-
 tuvais küsimusis Ülikooli koguduse õpetajal veto õigus.

Lastekoori sissetulekuiks on liikmemaksud, mida maksavad ainult toetajad liikmed, annetused ja tulud koori ettevõtetest. Kavatsusel on olnud ka lastekoorile lipu muretsemine, mille kavand väljatöötatud, kuid raha puudusel on see senini teostamata jäänud. Välismärgiks on siiski lastekooril rinnamärk, mis kujutab endas hõbedast kannelt kolme kullase keelega ja samasuguste tähtetega kandle külgedel „C. D.“ Kannel toetub rohelistele sireli ja tamme ristamisi pandud lehtedele.

Praegu on lastekooris üle saja liikme, kelledest loota ja eeldada võib, et nende hinges kindel pind on, mille peale võib usaldusega ehitada Jumala auks, isamaa kasuks ja vanemate rõõmuks laulu hoone, milles suu ja südamega tunnistatakse: „Vaikimine oleks vale, sunniks südant lõhkema“, ning kus ei mitte silmakirjaks, vaid tõeliselt aru saadakse laulust, ja hingesügavusest hõisatakse „Cantate Domino!“

Olgu veel nimetatud, et Lastekoori juures töötab ka pasunakoor, mis oma alguse sai järgmiselt: Kui 1930. aasta kevadel „C. D.“ lastekoor oma aastapäeva aktusel ühes külalistega oli laulnud: „Koidu mu äratan vägeva lauluga üles“, tõi tervitusi lastekoorile koguduse õpetaja prof. H. B. Rahamägi ja annetas sealjuures Kr. 10, pasunakoori asutamiseks lastekoori juurde. Sellele lisaks panid lastevanemad omalt poolt sama suure summa ja kolonel S. Pinding annetas koguni pasuna.

Nii pandi nurgakivi pasunakoorile, mis pasuna annetaja agaral tegevusel nädala pärast niivõrt kasvanud oli, et juba lastega ühiselt, idee algatajale tema sünnipäeva puhul, sama viit mängida võidi, mis tema nurgakivi paigale pani. Kol. S. Pindingu korraldusel on pasunakoorile pille juurde laenatud, noote ja mängijaid muretsetud, nii et mitmed jumalateenistused selle pasunakoori poolt on suudetud kaunistada Ülikooli kirikus. Selle kõrval on pasunakoor esinenud ka lastekoori poolt korraldatud peoõhtuil ja Krediidkassa keldri mälestusjäädvustuse komitee poolt korraldatud kontserdil 14. jaan. s. a. Jaani kirikus. Pasunakoori juhatab stud. theol. G. V i i s e. Jääb soovida, et pasunakoor kasvaks ja läbiimbutatud saab enam ja enam sellest vaimust, mis ta ilmale tõi, küllap ta siis tõesti koidu suudab üles äratada!

Andmeid Ülikooli koguduse eesti piktkonna

Aastad	Sündinud ja ristitud			Konfirmeeritud			Armulaual käinud			Kuulutatud ja laulatatud		Surnud			Kogudusse					
															Sündin.			Ev. lut. usu kogudustest		
	m.	n.	k.	m.	n.	k.	m.	n.	k.	Kuul. paari	Laul. paari	m.	n.	k.	m.	n.	k.	m.	n.	k.
1921	2	2	4	3	16	19	29	62	91	—	—	1	2	3	1	2	3	55	75	130
1922	4	7	11	13	20	33	123	108	231	14	10	3	—	3	2	3	5	54	51	105
1923	5	9	14	22	21	43	77	127	204	22	17	1	1	2	5	8	13	48	64	112
1924	14	9	23	10	25	35	88	132	220	18	13	2	2	4	9	6	15	32	46	78
1925	8	7	15	15	21	36	72	139	211	16	14	1	1	2	7	7	14	40	34	74
1926	2	10	12	6	23	29	58	120	178	11	11	2	2	4	4	8	12	21	23	44
1927	7	5	12	14	27	41	74	147	221	15	13	9	5	14	8	5	13	13	29	42
1928	4	7	11	9	27	36	91	172	263	12	10	3	2	5	3	8	11	33	45	78
1929	8	7	15	4	38	42	79	145	224	13	12	2	4	6	8	6	14	23	45	68
1930	7	6	13	8	32	40	79	196	275	18	15	8	4	12	7	5	12	27	39	66
Kokku	61	69	130	104	250	354	770	1348	2118	139	115	32	23	55	54	58	112	346	451	797

Tartu Ülikooli koguduse eesti pihtkonna lastejumalateenistuste rahalised aruanded 1922.—1930. aasta eest.

Sissetulekud:

Annetused (oreli heaks, vaestele lastele, misjoni heaks jne.), laululehtedest, kalendrite ja korraldehete müügist jne.

Aasta	Kr.	S.
1922	11	75
1923	38	14
1924	40	54
1925	34	36
1926	27	62
1927	7	55
1928	39	85
1929	29	60
1930	14	94
Kokku	244	35

Väljaminekud:

Trükitööde eest, vastavaks otstarbeks edasi antud, jõulupuu kuludeks jne.

Aasta	Kr.	S.
1922	11	75
1923	38	14
1924	27	07
1925	38	85
1926	14	50
1927	—	45
1928	56	09
1929	42	50
1930	15	—
Kokku	244	35

kirikuaruannetest 1921.—1930. aasta eest¹⁾.

juurde tulnud			Kogudusest lahkunud						Koguduse juurekasv			Liikmete arv 31. dets.											
Teistest usku-dest			Üldse juurde tulnud			Surma läbi		Teis-tesse kogud.		Teist. usku-desse		Üldse lahkunud											
m.	n.	k.	m.	n.	k.	m.	n.	k.	m.	n.	k.	m.	n.	k.	m.	n.	k.						
—	—	—	56	77	133	—	1	1	—	—	—	—	1	1	56	76	132	56	76	132			
—	1	1	56	55	111	—	—	—	3	5	8	—	—	—	3	5	8	53	50	103	109	126	235
2	—	2	55	72	127	1	1	2	—	3	3	—	—	—	1	4	5	54	68	122	163	194	357
1	1	2	42	53	95	1	2	3	5	6	11	—	—	—	6	8	14	36	45	81	199	239	438
1	1	2	48	42	90	2	—	2	4	3	7	1	2	3	7	5	12	41	37	78	240	276	516
1	2	3	26	33	59	2	2	4	1	1	2	—	—	—	3	3	6	23	30	53	263	306	569
1	—	1	22	34	56	5	3	8	1	2	3	—	—	—	6	5	11	16	29	45	279	335	614
—	—	—	36	53	89	4	1	5	8	7	15	—	—	—	12	8	20	24	45	69	303	380	683
2	—	2	33	51	84	1	1	2	6	9	15	—	—	—	7	10	17	26	41	67	329	421	750
1	2	3	35	46	81	8	4	12	8	8	16	—	1	1	16	13	29	19	33	52	348	454	802
9	7	16	409	516	925	24	15	39	36	44	80	1	3	4	61	62	123	348	454	802			

KOGUDUSE JA PIHTKONNA VALITUD ESINDAJAD
1920.—1930. AASTA JOOKSUL.

- 1) Koguduse nõukogus: O. Sild 1921—1923; P. Põld 1921—1930 †; J. Uluots 1921—1930; C. H. Niggol 1923—1927 †; M. J. Eisen 1923—1930; V. Tubin 1925—1930; S. Pinding 1927—1930; A. Schulzenberg 1927—1929; M. Kampmann 1929—1930; J. Leidig 1930.
- 2) Koguduse revisjoni-komisjonis: H. Koppel 1921—1928; K. Vilhelmson 1921—1927; A. Korknobel 1928—1930; K. Grau 1929—1930.
- 3) Majavanemad: K. Grau 1922; M. Kampmann 1922; C. H. Niggol 1923.
- 4) Pihtkonna komitees: H. Koppel 1921; A. Schulzenberg 1921—1930; O. Sild 1921—1923; P. Põld 1921—1930 †; J. Uluots 1921—1930; M. J. Eisen 1921—1930; C. H. Niggol 1921—1927 †; V. Tubin 1923—1930; M. J. Ainson 1927—1930;

¹⁾ Ülikooli koguduse eesti pihtkonna liikmete täielik nimestik ilmub 1932. aastaks.

S. Pinding 1927—1930; H. Tiedt 1927—1930; E. Lukk 1927—1930; G. Lellep 1927—1930; J. Leidig 1927—1930; A. Tamm 1927—1930.

5) Pihtkonna revisjoni-komisjonis: K. Grau 1921; M. Koik 1921; H. Koppel 1921—1928; K. Vilhelmson 1921—1927; R. Mark 1921—1927; A. Korknobel 1928; A. Aertis 1928—1930; J. Kaart 1929—1930; J. Tauts 1929—1930.

6) Kirikupäeva saadikud: P. Pöld 1921—1930 †; H. Koppel 1921—1930; J. Varik 1921; O. Sild 1922.

7) 1931. aasta koosseis:

a) Koguduse nõukogus: prof. dr. M. J. Eisen, kooliõp. M. Kampmann, prl. J. Leidig, kolonel S. Pinding, õp. H. B. Rahamägi, prof. J. Uluots, dir. V. Tubin.

b) Koguduse juhatuses: J. Uluots (esim.), õp. H. B. Rahamägi (kirjat.), S. Pinding (abilaek.).

c) Koguduse revisjoni-komisjonis: vann. adv. K. Grau ja prov. J. Kaart.

d) Pihtkonna komitee: dekaan M. J. Ainson, prof. M. J. Eisen, kooliõp. M. Kampmann, dr. E. Lukk, proua E. Oldekop, kolonel S. Pinding, õpetaja prof. H. B. Rahamägi, dr. A. Schulzenberg, konsist. ass. vann. adv. H. Sumberg, proua dr. A. Tamm, kooliõp. J. Tauts, H. Tiedt, dir. V. Tubin.

e) Pihtkonna juhatus: V. Tubin (esim.), S. Pinding (abiesim.), õp. H. B. Rahamägi (kirjatoim.), J. Tauts (abikirjat.), H. Tiedt (laek.), M. Kampmann (abilaek.).

f) Pihtkonna revisjoni-komisjon: prov. J. Kaart, maj. insp. A. Aertis, ag. es. E. Kalmus.

g) Kirikupäeva saadikud: Konsist. ass. vann. adv. H. Sumberg, kolonel S. Pinding.

h) Kiriku kaunistamise komisjon ja paramentide rühm: prl. M. Liblik, stud. theol. L. Kurrikoff, proua prof. E. Rosenthal, proua dr. A. Tamm — kõik 1922. a. alates.

i) Korralduskomisjoni esimees: E. Kalmus — 1931. aastast alates.

Väljavõtted Ühik. eesti pihhk. rahalistest aruannetest 1921.—1930. aasta eest.

Sissetulekud:	Liikme- maksud		Laulu- lehed		Korjand. pihhk. heaks		Anded muu- deks otstar- veteks		Maksu- ealiste liikmete arv		Maksjate arv		Keskmiselt iga maksuealise							
	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Liikme- maksu		Korjand. ühes laulu- leht.		Üldsisse- tulek	
															Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.
1921. a.	118	50	61	50	104	40	34	—	87	79 = 90,8%	1	36	2	29	5	45	2	29	5	45
1922. a.	385	50	421	45	147	31	190	04	165	147 = 89%	2	34	4	59	7	68	2	34	4	59
1923. a.	674	58	583	58	187	84	175	06	255	222 = 87%	2	24	3	32	6	65	2	24	3	32
1924. a.	704	90	666	83	106	88	403	04	316	257 = 81%	2	23	3	72	6	37	2	23	3	72
1925. a.	858	85	691	12	129	47	1592	—	360	290 = 80,5%	2	38	6	70	9	46	2	38	6	70
1926. a.	1144	60	603	24	128	65	1389	74	412	311 = 75,5%	2	78	5	15	8	20	2	78	5	15
1927. a.	1243	25	476	03	251	98	922	29	476	340 = 71,4%	2	61	3	47	6	57	2	61	3	47
1928. a.	1744	90	580	36	129	41	630	47	504	328 = 65%	3	14	2	66	6	58	3	14	2	66
1929. a.	1968	—	653	86	171	61	553	52	550	371 = 67%	3	25	2	51	6	58	3	25	2	51
1930. a.	1909	70	673	58	230	23	383	42	585	382 = 65%	3	10	2	22	5	88	3	10	2	22

Kokku 1921.—1930. a.: 10752 20 5411 55 1487 78 6273 58 (4300.16) Klambrites on märgitud annetused koguduse eriotstarveteks: oreli heaks, armulaua riistade, vaipade, lauluraamatute j. n. e. muretsemiseks.

Väljaminekud:	Palgad		Laululehed		Kantselei		Toetused		Üldkog. kulud		Jamalat kulud		Pastoraadi kulud	
	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.
1921. a.	140	—	22	75	20	77	—	—	—	—	—	—	—	—
1922. a.	270	—	95	15	150	08	—	—	360	—	24	30	—	106
1923. a.	300	—	162	65	18	95	130	—	615	—	6	6	—	350
1924. a.	300	—	151	—	25	—	33	—	700	—	14	25	—	410
1925. a.	300	—	182	75	23	73	80	—	800	—	17	98	—	411
1926. a.	300	—	112	30	51	93	90	—	850	—	8	80	—	432
1927. a.	300	—	206	10	96	05	74	—	900	—	23	75	—	430
1928. a.	300	—	121	15	163	16	300	—	900	—	43	75	—	1001
1929. a.	390	—	148	30	69	22	230	—	810	—	65	—	—	1229
1930. a.	550	—	266	—	89	57	280	—	600	—	54	50	—	1263
Kokku 1921.—1930. a.:	3150	—	1468	15	708	46	1217	—	6535	—	258	33	—	5633

SURMA LÄBI LAHKUNUTEST KOGUDUSE- LIIKMETEST.

1921. a.

Milla Sepp, sünd. Kerson, Johanni abik., 29 a. vana, † 23. april
Pauline Henriette Hermann, sünd. Jürgens, Karl August Her-
manni lesk 69 a. vana, † 22. dets.

1922. a.

Erika Ein, August Eduardi t., 15 päeva vana, † 11. juun.

1923. a.

Friedrich Wilhelm Cornelius Tiedemann, Peetri p. 44 a. 8 k.
vana, † 7. sept.

Eino Pavel, Hermanni p., 3 kuud vana, † 25. juun.

Marie Thomson, Johannes Woldemari abik., sünd. Koit, 44 a.
9 kuud vana, † 17. sept.

Sigrid Tedder, Ludwigi abik., sünd. Holm, 25 a. 10 kuud vana,
† 23. dets.

1924. a.

Elfriede Lellep, Georgi t., 22 a. 9 k. vana, † 31. jaan. Meraanis.

Johann Kangus, Jaani p., 59 a. 3 kuud vana, † 2. märtsil.

Katharina Sibold, Julius Friedrichi t., 19 a. 3 k., v., † 22. okt.

1925. a.

Jüri Kurrikoff, Andrese p., 56 a. 5 k. v., † 5. veebr.

Mihkel Koik, Jaani p., 61 a. 4 k. v., † 2. juun.

1926. a.

Julius Friedrich Sibold, Mihkli p., 45 a. 8 k. v., † 19. mail.

Emilie von Knorring, Konstantini lesk, sünd. Seiler, 75 a. 8 k.
v., † 8. juunil.

Eduard Lind, Marti p., 38 a. 10 k. v., † 19. aug.

1927. a.

Erika Wentsel, Woldemari t., 22 a. 1 k. v., † 3. jaan.

Carl Heinrich Niggol, Jaagu p., 75 a. 4 k. v., † 28. veebr.

Anna Luise Schulzenberg, Antoni abik., 56 a. 4 kuud vana,
† 19. märtsil.

Gerda Johanna Luha, Karli t., 25 a. 1 k. v., † 1. apr.

Vilgo Puusepp, Karli p., 1 a. 6 k. v., † 12. juun.

Eduard Fuchs, Jaani p., 46 a. 1 k. v., † 9. okt.

August Kitzberg, Peetri p., 71 a. 9 k. v., † 10. okt.

Viktor Gottfried Amandus Häusler, Jaani p., 44 a. 2 k. v.,
† 13. okt.

Jaani Häusler, Kristjan p., 79 a. 7 k. v., † 4. dets.

1928. a.

Mihkel Tiitso, Mardi p., 60 a. 8 k. v., † 26. veebr.

Karl Puusepp, Madise p., 26 a. 2 k. v., † 23. apr.

Wally Wald, Peetri t., 36 a. 3 k. v., † 11. okt.

Hermann Sumberg, Hermann p., 8 a. 10 k. v., † 18. nov.

1929. a.

Siegfried Talvik, Johann p., 51 a. v., † 16. sept.

Ida Niggol, Carl Heinrichi lesk, sünd. Kallas, 75 a. 9 k. v.,
† 14. okt.

1930. a.

Fritz Alexander Wihwelin, Hansu p., 56 a. 8 k. v., † 14. jaan.

Agó Mattiesen, Alexandri p., 18 a. 6 k. v., † 7. mail.

Eugen Wilhelmson, Karl Friedrichi p., 27 a. 1 k. v., † 11. mail.

Karl Bernhard Kirp, Jaani p. 34 a. 9 k. v., † 4. mail.

Ann Ainson, Mihkli lesk, 88 a. 9 k. v., † 5. juunil.

Olav Lellep, Eugeni p., 18 päeva v., † 29. juun.

Peeter Siegfried Nikolaus Pöld, Peetri p., 52 a. 1 k., † 1. sept.

Hele-Mall Pöld, Peetri t., 19 a. 6 k. v., † 11. sept.

Eugen Friedrich Reinhold Janssen, Johann Woldemari p., 76 a.
10 k. v., † 14. sept.

Marie Einberg, sünd. Aalbau, Mihkli t., 74 a. 3 kuud vana,
† 23. sept.

Mari-Liis Pöld, Peetri t., 13 a. 8 k. v., † 28. sept.

Peeter Birkenthal, Kristjani p., 66 a. 7 k. v., † 7. okt.

1931. a.

Ernst Friedrich Antik, Jaani p., 27. a. 8 k. v., † 29. jaan.

Minna Käärt, Mardi abik., sünd. Weber, 80 a. 8 k. v., † 20. II.

See on rohke hulk armsaid, häid inimesi. Mõni perekond on raskelt tabatud. Mõnesse kohta tuli surm kui sõber. Kui tihti kuulsin laulvat:

Kus on nüüd päike jäänud?
Ta on ju looja läinud,
Öö asemele saab.

Iseäranis tahaksime täna, oma pihtkonna kümnendal aastapäeval, kaht koguduse truud, sügavaimelist ja iseloomukindlat liiget ja tegelast meelde tuletada. 1927. a. suri pihtkonna laeka-

C. H. Niggol.

hoidja kooliõp. Carl Heinrich Niggol. 1921. a., pihtkonna asutamise päevil, valiti tema ühel häälel pihtkonna laekahoidjaks ja on suure ustavusega koguduse majandusliku külje eest hoolitsenud ning piinliku, temale omase täpsusega koguduse kassaraamatuid pidanud. II jõulu pühal 1925. a. tohtisime koguduse nimel auväärt Niggolite abielupaarile nende kuldpulma puhul südamlikke tervitusi ja tänu üle anda. Paar aastat peale kuldpulma kutsus neid Jumal üheteise järele siit ilmast. Puhkavad nad Tartu Maarja surnuaial.

Ootamatu ja raske oli aga nõukogu ja pihtkonna komitee esimehe, end. kuraatori prof. dr. Peeter Põllu kaotus. Kui eespool rõhutasime, et kogudus ja eesti pihtkond on suure arusaamise ja armastusega oma ülesannetesse suhtunud ning et igal pool

koguduse töös ja pihtkondade vahekorris tuli nähtavale muutumatu üksmeel, siis tänu just ka sellele kallimeelsele suurele inimesele, kindlale, rõõmsale jumala-lapsele. Küll on see põrutaw saatuselöök ta perekonnale ja Eestile, mis tabas meid möödunud aasta septembris, kuid meie oleme Jumalale tänulikud, et meie oma keskel oleme tohtinud niisugust aatelist inimest näha ja üheskoos temaga töötada. Tema isik tõuseb ikka kõrgemale ja kõrgemale meie silmi ees, sest mis inimlik ja kaduv, see on langenud. Maetud sai meie kauaaegne kiriku nõukogu ja pihtkonna komitee esimees Pauluse surnuaiale, kuhu varsti järele kandsime tema

Prof. Peeter Põllu' põrm kantakse välja Ülikooli kirikust.

kaks tüdart ja ämma. Pihtkond võtab lahkunu mälestamise jäädvustamisest ja perekonna saatusest osa. Omale aga muretses pihtkond 10 a. mälestuspäevaks sakristeisse selle mehe pildi, kes kümne aasta jooksul on võinud Kristuse vaimus Ülikooli koguduse elu keskel esimehena seista.

Järelejäänuid aga, kes ka täna oma omakseid meelde tuletavat, kinnitagu selle Issanda rahu, kes on ülestõusmine ja elu.

Et mingi sest mu sisse
 Mu päike, Jeesus ise,
 Mull' tõuseb, kes mind valgustab...

Küllap meie saame siis ikka enam ja enam südames aru sel-
lest hingamise ajast, mis meil kõigil ees oodata.

Ma olen võidu saanud
Ja jõudnud rahule,
Arm on mind lunastanud,
Sest ärge leinake!
Jah, armsad, kuivatada
Nüüd võtke pisarad!
Mis võiks teid kurvastada?
Ma pärin rahumaad.

„Õndsad on need surnud, kes Issandas sure-
vad sest ajast! Tõesti, ütleb Vaim, nemad hin-
gavad omast vaevast ja nende teod käivad nende
järel (Joh. ilm. 14, 13)!“

LÕPPSÕNA.

Peaegu Toomemäe veerel seisab Ülikooli kirik. Rogate püha-
päeval s. a. astume meie oma armsaksaanud kirikusse, et tagasi
mõtelda ruttu möödunud 1921.—1931. aastate peale eesti piht-
konna elus, mis temale saamise, kindlustamise ja esimeste sam-
mude astumise aastaiks olnud. Pihtkonna komitee omal istangul
2. nov. 1930. a. esimehe k. t., abiesimehe kol. S. P i n d i n g u juha-
tusel otsustas „pihtkonna 10 a. kestvust pidulikult mälestada“
(protokoll p. 3); 14. veebr. 1931. a. koosolekul määratakse mäles-
tamise päevaks 8. maile järgnev pühapäev, palutakse selleks päe-
vaks kõnet pidama piiskop J a k o b K u k 'e ja kavatsetakse kor-
raldada perekonna-õhtu. Üksikasjalikkude ettepanekute tegemi-
seks valitakse komisjon koosseisuga: pr. dr. A. T a m m, kol.
S. P i n d i n g ja õp. R a h a m ä g i — koopteerimisõigusega. Ko-
misjon koopteeris veel õp. A. P ä h n i, proud kol. P i n d i n g u
ja E. O l d e k o p i, CD poolt esimehe H. T i e d t i ja prl. J a n -
v ä r g i, lastekoori poolt lastekoori juh. stud. theol. H. P ä r n i,
V. T u b i n i, M. K a m p m a n n i, J. T a u t s i, pihtkonna korral-
duskomisjoni esimeheks valitud E. K a l m u s e ja kiriku kaunis-
tamise komisjonist prl. M. L i b l i k u. Peale selle moodustati
d a a m i d e k o m i t e e perekonna-õhtu korraldamiseks pr. dr.
A. T a m m e juhatusel. Mälestamisepäeva komisjon pidas pea-

koosolekuid, millel otsustati peale muude vähemate asjade muretseda 10. a. mälestuspäeval pihtkonnale hõbedast armulaua kann, võõrasteraamat, surnud esimehe prof. P. Põllu pilt ja välja anda pihtkonna senise elu kirjeldus. Viimast palutakse teha koguduse õpetajat. Kõik need otsused kinnitas pihtkonna täiskogu 15. märtsil 1931. a. Peale selle oli õpetaja teatanud, et ta kavatseb välja anda „Eesti Kiriku“ erinumbri, kus ilmuksid kirjutised ainult ülikooli eesti pihtkonna liikmetelt. Kahjuks jäi agar komisjoni esimees kol. S. Pinding raskesti haigeks ja opereeriti.

Käesolev pihtkonna saamist ja esimesi samme kirjeldav brošüür tuli ruttu, mõne päeva jooksul, koostada, tarvilikud ülesvõtted ja klišeed muretseda ning tabelid kokku seada. Läbi olen vaadanud Akadeemiliste jumalateenistuste ja Ülikooli koguduse aktid ülikooli arhiivist, koguduse ja pihtkonna täiskogude, nõukogu ja pihtkonna komitee istangute protokollid, kantsli-kladed, koguduse iga-aastased aruanded ja pihtkonna arhiivis oleva materjali. Võib olla, et mõni asi rutuga silmade vahele on jäänud, siis vabandavad pihtkonna liikmed lahkelt seda. Minul oleks aga omalt poolt tänu ütelda „CD“ praegusele esimehele ja pihtkonna laekahoidjale Heinrich Tiedtile, kes kirjutas sellesse brošüüri ülevaate „Cantate Domino“ laulukoori tegevusest ja oli tabelite koostamise juures suureks abiks ja esitas pihtkonna kassa kohta ülevaatliku kokkuvõtte, „CD“ lastekoori juhile stud. theol. Hugo Pärnile, kes kirjeldab meile lastekoori tegevust, oma ametivennale õp. August Pähnale mõnesuguse materjali kokkuotsimise eest, niisamuti ka nõukogu ja pihtkonna komitee liikmele, kooliõp. Mihkel Kampmannile, kes lahkelt võttis oma peale korrektuuri lugemise ja brošüüri trükkimisega ühenduses olevate tehniliste küsimuste lahendamise. Ülesvõtted on üksikud foto Riedeli, suuremalt jaolt aga foto Lompi poolt, viimaselt muu seas kõik suured gruppiülesvõtted, siis brošüüri kirjutajalt. Mõned klišeed on saadud tarvitamiseks ülikoolilt. Ülesvõtted minu isikust on siia brošüüri paigutatud mitte minu otsusel.

* * *

*

Silmade eest lähevad mööda Ülikooli koguduse eesti pihtkonna esimesed aastasammud. Miks asutati tema? Miks on tema olemas? Ülikooli eesti pihtkond tahab teadlik olla, et ta ei ole viimaselt ei millegi muu pärast seal, kui jumalariigi pärast.

See on kõige ülim, mille poole ta püüda võib, see on kõige suurem, millega ta teenida tohib.

Andku Jumal, et meil kõigil, pihtkonna liikmetel ja ka neil noortel võitlejatel ning akadeemilise pere liikmetel, kes igast kodumaa nurgast alma mater'i juure igatsedes ka Ülikooli kirikusse astuvad, koguduse jumalateenistustest ja elust osa võtavad, see kindel tunnetus ja tunne meie ühises osasaamises kasvaks, mida püha kirja viimse raamatu autor nõnda väljendab:

„Halleluuja! Sest Issand, Kõigevägevam Jumal, on valitsuse enese kätte võtnud! Rõõmustagem ja olgem väga rõõmsad ja andkem Tema laule!“

Joh. ilm. 19, 6. 7.

Niisugust ülimat tunnetust ja sügavat teadvust soovib Sulle, Ülikooli koguduse eesti pihtkond,

Sinu hingekarjane

H. B. Rahamägi.

Tartus,

26./29. aprillil 1931. a.

SISUKORD.

	Lhk.
Eestikeelsed akadeemilised jumalateenistused	3
Ülikooli koguduse eesti pihtkonna saamine	8
Eesti pihtkonna kindlustamine	12
Eesti pihtkonna lõplik väljakujunemine	18
Eesti pihtkonna kiriklik elu ja selle avaldused	29
Lastejumalateenistused	39
Hoolekande ring	42
Perekonnaõhtud	44
Ülikooli koguduse lauluselts „Cantate Domino“	45
„Cantate Domino“ lastekoor	53
Andmeid Ülikooli koguduse eesti pihtkonna kiriku aruannetest 1921.—1931. a. eest	60
Tartu Ülikooli koguduse eesti pihtkonna lastejumalateenistuste raha- lised aruanded 1921—1931. a. eest	60
Koguduse ja pihtkonna valitud esindajad 1920.—1930. a. jooksul . .	61
Väljavõtted Ülik. eesti pihtk. rahalistest aruannetest 1921.—1931. a. eest	63
Surma läbi lahkunutest koguduseliikmetest	64
Lõppsõna	68

A-7521